Samenleven in Rheden in 2030

In gesprek met inwoners van
Velp, Ellecom, Dieren, De Steeg,
Laag-Soeren, Rheden en Spankeren

Interviews
Citaten
Infographics

gemeente Rheden

OPINIE PIJLERS
in gesprek met bewoners

Sociaal domein in de gemeente Rheden
In gesprek met inwoners van Velp, Ellecom, Dieren, De Steeg, Laag-Soeren, Rheden en Spankeren

Onderzoeksbureau Opiniepijlers, september 2023
In opdracht van de gemeente Rheden

Samenstelling Reinder Boeve en Frank Bolder

Interviews Tessa Ariaans, Reinder Boeve, Maurice Doppen, Fred Eggink, Elsbeth Lelyveld van Cingelshouck, Menno Provoost, Hans Teunissen, Gytha van der Veer, Lyan van Vliet

Graphics, ontwerp en opmaak creaza reclamebureau

Disclaimer
Uitspraken, conclusies en aanbevelingen zijn gebaseerd op gesprekken met respondenten. Feiten, aantallen en cijfers zijn verwerkt zoals ze zijn genoemd in deze gesprekken en niet verder getoetst.
Citaten worden opgenomen als het exemplarische voorbeelden zijn en als er over het betreffende onderwerp vergelijkbare opmerkingen zijn gemaakt.

Leeswijzer diagrammen
Bij een deel van de vragen kon gekozen worden uit meerdere antwoorden. In dat geval kan het percentage hoger zijn dan 100 procent.

Sociaal domein in de gemeente Rheden

In gesprek met inwoners van
Velp, Ellecom, Dieren, De Steeg,
Laag-Soeren, Rheden en Spankeren

gemeente Rheden

OPINIE PIJLERS
in gesprek met bewoners

Kunnen we het even met je hebben over...?
Financiële bestaans-zekerheid
Sociale basis
Gezond en vitaal
Prettig wonen

Inhoud

1. Managementsamenvatting 6

2. *Inleiding*
Beschrijving van de werkwijze 14

3. Uitwerking principes 18
Principe 1: de inwoner staat centraal en de gemeente sluit aan bij wat inwoners nodig hebben 18
Principe 2: de ondersteuning wordt zoveel mogelijk geboden vanuit de samenleving en door inwoners zelf 23
Principe 3: inwoners voelen zich fijn in de woonomgeving 27
Principe 4: voorkomen is beter dan genezen 37
Principe 5: hulp is laagdrempelig en dichtbij 48

4. Zijn we een vraag vergeten te stellen? 52

5. Jongeren 56

6. Verantwoording 60

Bijlage 64

1

Managementsamenvatting

De managementsamenvatting wordt uitgewerkt langs vijf principes die centraal staan in Samenleven in Rheden in 2030.

Principe 1: *de inwoner staat centraal en de gemeente sluit aan bij wat inwoners nodig hebben*

Principe 2: *de ondersteuning wordt zoveel mogelijk geboden vanuit de samenleving en door inwoners zelf*

Principe 3: *inwoners voelen zich fijn in de woonomgeving*

Principe 4: *voorkomen is beter dan genezen*

Principe 5: *hulp is laagdrempelig en dichtbij*

Principe 1: de inwoner staat centraal en de gemeente sluit aan bij wat inwoners nodig hebben

Dit onderzoek maakt duidelijk dat inwoners in de gemeente Rheden op allerlei manieren contact hebben met de gemeente. Omgezet naar een klantreis verloopt dat voor de ene inwoner gemakkelijker dan voor de andere. Iemand met een duidelijke hulpvraag die ook nog aansluit bij wat de gemeente kan bieden, heeft een fijne reis met goede reviews voor de gemeente.
Ook zijn er inwoners voor wie de reis minder vlot verloopt. Dat heeft een aantal oorzaken, soms liggen die bij de inwoners. Soms aan de kant van de gemeente.

In de gesprekken komt duidelijk naar voren dat een hulpvraag niet eenvoudig te stellen is. Welke steun hebben we precies nodig? Wanneer stellen we de hulpvraag. Of kunnen we nog wachten? Waarom hebben we hulp nodig? Bij wie moeten we dan zijn? Bij de gemeente? Bij een organisatie? Moeten we het zelf doen? Ook zijn er overwegingen om geen hulp te vragen. Trots, we kunnen het zelf wel, kosten. Dat komt allemaal voorbij.
Aan de kant van de gemeente zitten meestal intrinsiek gemotiveerde helpers met een uitgebreid ondersteuningspakket binnen handbereik. In termen van een klantreis zijn dit loketten waar de inwoner kan aankloppen om zijn reis te vervolgen. Al met al zijn inwoners daar tevreden tot heel

positief over. Als het niet goed loopt zit het bijna altijd in de eerste fase, als inwoners bezig zijn de hulpvraag te formuleren en te bezien wat er in zijn/haar specifieke geval nodig is.

Als we uitgaan van het principe: we sluiten aan bij wat de inwoner nodig heeft, zit hier de belangrijkste uitdaging.
In die fase zouden inwoners erg geholpen zijn als ze goed geïnformeerd worden. Een persoonlijk reisadvies. Maatwerk. Laat zien wat je in huis hebt om inwoners mee te nemen. Dat is veel, maar inwoners zeggen nu dat ze moeten zoeken, dat het tijd kost, dat het soms frustrerend is en dat het in andere gemeenten gemakkelijker gaat. Inwoners vragen om een pro-actieve gemeente met goed zichtbare en bereikbare loketten.

> “HOE RICHTEN WE DEZE LOKETTEN IN ZODAT ZE GOED BEREIKBAAR ZIJN?

Het zou voor het burgerberaad sociaal domein een goede vraag zijn: hoe richten we deze loketten in zodat ze goed bereikbaar zijn, pro-actief werken en inwoners meenemen aan het begin van hun klantreis?

Aanbevelingen

Zorg voor een zo laagdrempelig mogelijk reisadvies, maak vanaf het eerste contact helder wat de gemeente wel (en niet) kan betekenen voor inwoners. Verken daarbij in een 1 op 1-gesprek de behoefte en hulpvraag en voorkom zoveel mogelijk formulieren met alleen regelgeving en bepalingen.

Principe 2: de ondersteuning wordt zoveel mogelijk geboden vanuit de samenleving en door inwoners zelf

In de gemeente Rheden helpen inwoners elkaar op allerlei manieren. Veel mensen redden zichzelf. Ze hebben een grote familie of vinden in de buurt steun. Tegelijkertijd zijn er men-

sen die zeggen dat ze daar moeite mee hebben, ze vinden het moeilijk om iemand te vragen, soms ook de kinderen die verder weg wonen en hun eigen leven hebben. Inwoners signaleren dat mensen in hun buurt eenzaam zijn en gaan soms langs voor een praatje.
Vrijwilligers spelen hier een belangrijke rol. We zijn ze in de gesprekken veel tegengekomen. Ze spreken over de voldoening van het werk, van de energie die ze krijgen om mensen te helpen, maar we horen ook veel over een groot gebrek aan vrijwilligers en het spanningsveld rond de opvang van bijvoorbeeld mensen met dementie of een GGZ-profiel. Daar zien vrijwilligers het gebrek aan vrijwilligers als oorzaak voor een niet adequate opvang of begeleiding.

> “RUST, GROEN EN SOCIALE COHESIE ZIJN DE BELANGRIJKSTE GRAADMETERS VOOR EEN FIJNE BUURT

We horen weinig over de rol van de gemeente in de ondersteuning die inwoners die elkaar kunnen ondersteunen. Als de gemeente hier op dit moment al een actieve, stimulerende rol speelt, dan horen we dat niet terug in de gesprekken.

Aanbevelingen

Draag beter en vaker uit op welke manier Rheden vrijwilligerswerk wil stimuleren en ondersteunen. Zoek initiatiefnemers en vrijwilligers (en hun organisaties) actief op en open het gesprek.

Principe 3: inwoners voelen zich fijn in de woonomgeving

Rust, groen en sociale cohesie zijn de belangrijkste graadmeters voor een fijne buurt. Minpunten zijn geluidsoverlast, samenstelling van de wijkbevolking en achteruitgang van de wijk.
Inwoners spreken soms lovend over hun buurt als een warm bad, het sociale netwerk is ook in orde (sociale cohesie) en

de omstandigheden zijn prettig (rust en groen). Tegelijkertijd is ook in dit soort wijken lang niet altijd de steun te vinden die inwoners zoeken. Een fijne wijk helpt zeker voor het welbevinden; aan de andere kant is er behoefte aan een zichtbare overheid. De maatschappij is door de digitalisering op afstand gekomen, er is behoefte aan sociale cohesie, communicatie met mensen van vlees en bloed en een overheid die uitgaat van vertrouwen.

Opvallend is de invloed van jonge mensen/gezinnen in vergrijzende wijken. Op de vraag of de wijk is veranderd scoort de komst van jonge mensen/gezinnen hoog. Door de kinderen die meer leven in de buurt brengen en door hun ouders, die door leeftijd en hun energie het profiel van de wijk positief doorbreken.

Aanbevelingen

Communiceer – digitaal en via fysieke aanwezigheid - hoe de gemeente eigen initiatieven in buurten en dorpen faciliteert en wat de gemeente nog meer doet in de woonomgeving.

Principe 4: voorkomen is beter dan genezen.

Preventie leeft niet breed onder de respondenten van dit onderzoek. Nut en noodzaak van preventie is wel bekend, maar er rekening mee houden is een ander verhaal. De intrinsieke motivatie om er mee aan de slag te gaan is beperkt. In hun antwoorden benoemen respondenten het ontbreken van kennis en bewustzijn. Fietsen en wandelen worden bijvoorbeeld veel genoemd, meestal zonder een duidelijk beeld van de invloed van deze activiteiten op hun gezondheid of een verband met bijvoorbeeld gezond eten. Deze voorbeelden en opmerkingen over gezond eten komen vaak voorbij, er is absoluut een bewustwordingsproces aan

de gang. Ook komt duidelijk naar voren dat veel afhangt van het inkomen.

De gesprekken leveren een bonte verzameling op van allerlei suggesties om integraal te kijken naar voeding en beweging. En verder te gaan dan holle kreten: veel bewegen en gezond eten is belangrijk, maar is weinig betekenisvol als mensen niets hebben met koken, niets weten van voedselprijzen en ook geen idee hebt wat gezond is. Kun je koken, voeding en bewegen niet slim met elkaar combineren? Hoe kunnen lokale producenten en gangmakers hierbij worden betrokken? Stimuleer kinderen door samen te eten op school, te koken voor buren, producten te verbouwen in een buurttuin en kookworkshops te organiseren.

> “DE KANS IS GROOT DAT MENSEN MET EEN PROBLEEM, MEERDERE PROBLEMEN HEBBEN

Voor de meeste inwoners gaat preventie over meer bewegen en gezond leven. Inwoners onder financieel bewind hebben een heel andere kijk op preventie. Ze vinden dat ze veel te lang hebben gewacht met hulp vragen. Maar erkennen ook dat het heel zwaar was om het te vertellen. Eerder signaleren, pro-actief aanpakken en niet wachten tot er een probleem is. Een probleem voorkomen is goedkoper dan een probleem oplossen.

De preventievraag bij psychische problemen en dementie levert een weinig rooskleurig beeld op. In de reacties gaat het over gebrek aan vrijwilligers, probleemsituaties die niet adequaat worden aangepakt, het ontbreken van persoonlijk contact en gebrek aan kennis en ervaring. Ook hier wordt gewezen op een integrale benadering. Iemand zegt: “Laat ambtenaren vooral over de schuttingen van alle loketten kijken. De kans is groot dat mensen met een probleem, meerdere problemen hebben.”

> JONGEREN MOETEN MEER GEPUSHT WORDEN TOT INTERACTIE

Aanbevelingen

Zet in op uitbreiding van kennis en bewustzijn op het vlak van preventie. Stimuleer innovatieve initiatieven en leg contact met bijvoorbeeld lokale producenten en gangmakers, gezond voedsel en/of beweging. Inwoners verwelkomen een (pro-)actieve lokale overheid, die verder kijkt dan het eigen loket, als het gaat om mentale en financiële problematiek bij inwoners.

Principe 5: hulp is laagdrempelig en dichtbij

De ervaringen van respondenten op deze punten zijn wisselend. De reacties zijn positiever als inwoners al in het systeem van lopende regelingen zijn opgenomen; als dat nog niet is gebeurd of bij zaken die vragen om maatwerk moeten respondenten soms wel over geduld beschikken. (Zie de klantreis bij principe 1.)
Op hoofdlijnen weten inwoners wel wat de gemeente kan doen, bijvoorbeeld bij armoede, maar die kennis is vrij algemeen. Mensen die er mee te maken hebben zijn daar over het algemeen tevreden tot positief over. Dat geldt ook voor de Wmo. De regelingen zijn in orde, zegt een ander, maar het hangt erg af van de persoon die tegenover je zit.

Aanbevelingen

Zorg voor duidelijke en complete informatie over de regelingen bij de gemeente en wat inwoners hier aan kunnen hebben.

Jongeren

De conclusie is dat jongeren wel wat meer bij de hand mogen worden genomen. Eén van de jongeren vat het zo samen: "Ze moeten meer gepusht worden tot interactie. Dat ze zo elkaar positief gaan beïnvloeden, want uit zichzelf doen ze

dat niet. Met tafeltennistafels, een voetbalevenement, of een evenement met andere spel- en sportactiviteiten. Muziekevenementen. Als daar een goede vibe is, dan doen jongeren daar wel aan mee. Daar ontmoeten ze leeftijdgenoten en komt het contact van zelf wel."

Aanbevelingen

Ga in gesprek over welke ontmoetingsmogelijkheden er zijn en verken waar jongeren (nog meer) behoefte aan hebben.

Afronding

Dit onderzoek gaat over het sociaal domein, over het beleid dat de gemeente voert, maar ook over waarden die voor inwoners belangrijk zijn. Die gaan over vertrouwen, over een ruimhartig beleid, over luisteren, over open en eerlijke communicatie en over persoonlijk contact.

Een vrijwillige chauffeur van de Gelders Hof-bus zei het zo: "De mensen in mijn bus hebben te weinig contact en vinden het heerlijk mee om te gaan. Ik merk de behoefte aan contact en persoonlijke aandacht. Vanuit de eigen kring, organisaties, met vrijwilligers of een maatschappelijke stage of zoiets, maar richt je vooral op het aandacht geven aan de mensen zelf, niet op vergaderen over het probleem. Maak het meer persoonlijk, beter bereikbaar, en zorg voor meer maatwerk."

Kunnen we het even met je hebben over...?
Kunnen we het even met je hebben over...?

2

Inleiding

Beschrijving van de werkwijze

De gemeente Rheden heeft opdracht gegeven voor dit onderzoek om bouwstenen te verzamelen voor de leidende principes, die de basis vormen voor het nieuw te ontwikkelen beleid. Het gaat om de volgende uitgangspunten:

1. de inwoner staat centraal en de gemeente sluit aan bij wat inwoners nodig hebben.
2. de ondersteuning wordt zoveel mogelijk geboden vanuit de samenleving/ inwoners zelf: samenlevingskracht.
3. inwoners voelen zich fijn in de woonomgeving. Het is makkelijk om in contact te komen met anderen.
4. voorkomen is beter dan genezen. Gemeente zet stevig in op preventie.
5. hulp is laagdrempelig en dichtbij. Wij communiceren en werken als gemeente proactief om inwoners zo snel mogelijk de juiste ondersteuning te bieden.
6. inwoners kunnen rekenen op passende ondersteuning. Met unieke oplossingen sturen we op het gewenste resultaat.
7. Rheden investeert in innovatie en nieuwe samenwerkingsverbanden. Toekomstige opgaven vragen om niet-traditionele oplossingen.

Voor de input is een belangrijke rol weggelegd voor inwoners en stakeholders. Hiervoor hebben we op straat gesproken met inwoners en gebruik gemaakt van een online enquête. Leidraad was een vragenlijst die in overleg met de gemeente is opgesteld. Er was een aparte vragenlijst voor jongeren, die we online spraken, op scholen en plekken waar ze elkaar opzoeken.

Straatgesprekken

Met de vragenlijst voerden we op straat gesprekken met 289 inwoners. De straatgesprekken vonden gedurende tien dagen plaats, in de periode van 16 tot en met 29 juni. Onze interviewers waren aanwezig in Velp, Ellecom, Dieren, De Steeg, Laag-Soeren, Rheden en Spankeren. Waar mogelijk in de buurt van supermarkten of scholen, of andere centrale punten in de dorpen.

Online onderzoek

Inwoners konden gedurende twee weken ook online de vragenlijst invullen. De link daarvoor werd verspreid via de website van de gemeente, Facebook en de lokale pers. Van deze mogelijkheid maakten 120 inwoners gebruik.

In gesprek met doelgroepen

Verder hebben we met 80 mensen uit de doelgroep gesproken: Jongeren hebben we gesproken op hangplekken, mensen met een uitkering in het buurthuis, ouderen op een soos- en bingo-avond en sporters in het zwembad en sportcomplexen. Ook hebben we gesproken met moslims in de moskee in Dieren en via het bestuur zijn mails verstuurd naar het moskee-netwerk met het verzoek om deel te nemen aan de online vraagstelling.

Breed bereik

We bereikten op deze manier allerlei inwoners: jong, oud, man, vrouw, werkend, studerend, gepensioneerd, laag- en hoogopgeleid, tweeverdieners, thuiswonend, alleenstaand of met een gezin. We kregen een helder beeld van hoe inwoners betrokken willen worden bij projecten en/of het maken van beleid, welke behoeften, belangen, ideeën en initiatieven er al leven.

Uitwerking langs lijnen

De gesprekken op straat, op scholen en de online reacties leverden een veelheid aan antwoorden, opmerkingen en suggesties op. Deze hebben we gerubriceerd en geclusterd. De resultaten werken we vanaf hoofdstuk 3 verder uit langs de in het begin van dit hoofdstuk beschreven leidende principes. Voor het onderzoek gaan we uit van de leidende principes, dit zijn de hoofdlijnen die we samen met opdrachtgever hebben uitgewerkt naar een vragenlijst voor de straatgesprekken en de online raadpleging.

Beschrijving van de onderzoeksmethode

Onze onderzoeksmethode is een combinatie van kwantitatief en kwalitatief onderzoek. Bij de eerste is het aantal deelnemers belangrijk – dat gebeurde online met een enquête. Bij de tweede gaat het om verdieping door middel van gesprekken met veel open vragen. Dit hebben we in Rheden in alle dorpen op straat gedaan.

Online en in de straatgesprekken stellen we dezelfde vragen, zodat we de resultaten van alle antwoorden bij elkaar kunnen optellen.

In onze onderzoeken wordt altijd naar geslacht, leeftijd, opleiding en woonplaats (dorp, wijk) gevraagd, de vier hoekstenen van een representatief onderzoek. De data laten zien dat er voldoende spreiding is over het te onderzoeken gebied Ook spreken we voldoende mensen voor een representatief oordeel. Voor een representatief onderzoek zijn voor de gemeente Rheden ongeveer 210 reacties nodig, daar zitten we met 489 respondenten ruim boven.

Door de vele open vragen die we stellen wijkt onze methode

af van wat gewoonlijk onder representatief onderzoek wordt verstaan; daarbij gaat het uitsluitend om gesloten vragen. Met onze werkwijze vullen we de diepgang van onze gesprekken aan met het aantal respondenten van een kwantitatief onderzoek.

Het betreft een semi-gestructureerd onderzoek, dus niet overal te onderbouwen met cijfers. De graphics in het rapport zijn gebaseerd op gesloten vragen. Hier gaat het om objectieve gegevens. De meningen en signalen van inwoners die we optekenen via de open vragen zijn subjectief. Het is hun mening of ervaring maar vaak ook die van anderen. De samenstellers van eindrapporten wegen deze uitspraken op hun waarde. Opmerkingen die verschillende inwoners meermaals maken, krijgen meer gewicht. Een tip, idee, suggestie of gefundeerde kritiek van een enkele inwoner geven we ook mee.

Opiniepijlers vervult in de informatievergaring en -verwerking een neutrale rol. Onze interviewers leggen in de gesprekken een directe relatie tussen opdrachtgevers en inwoners/ passanten. Dat stellen de respondenten op prijs: ze geven graag hun mening en vinden het in beginsel positief dat de gemeente wil luisteren naar wat er speelt onder de inwoners. De interviews hebben geresulteerd in ruim 20.000 data-gegevens; deze zijn verwerkt, geanalyseerd en samengevat. De resultaten kunnen bijdragen aan communicatie en informatievoorziening op maat, onderbouwing van het voorgenomen beleid en verdere versterking van de kwaliteit van dit beleid.

Wij voeren onafhankelijk onderzoek uit. Onze interviewers voeren de gesprekken objectief, neutraal en zonder enig belang bij de uitkomst ervan. Tijdens het interview maken onze medewerkers duidelijk wie de opdrachtgever van het onderzoek is, en dat Opiniepijlers als onafhankelijke partij gevraagd is voor de uitvoering. Opiniepijlers is het onafhankelijke ‘doorgeefluik’ tussen inwoners en de gemeente.

3

Uitwerking principes

In dit hoofdstuk werken we de leidende principes verder uit op basis van de straatgesprekken en online reacties.

Principe 1: de inwoner staat centraal en de gemeente sluit aan bij wat inwoners nodig hebben. De gemeente werkt integraal vanuit de leefwereld van de inwoner en sluit daarop aan

Voor inwoners is lang niet altijd duidelijk waar hun behoefte precies ligt. Er speelt een kwestie (ouders met zorg-problematiek, opvoedingsproblemen, moeite om rond te komen) maar voor veel inwoners is dan nog niet duidelijk welke vraag daarbij hoort en bij wie ze eventueel terecht kunnen. Als ze al op het idee komen om hulp te vragen. Uit de reacties maken we op dat inwoners lang niet altijd weten wat de gemeente te bieden heeft. En dat is veel, dat horen we ook. Maar vaak is het een zoektocht om daar te komen.

We hebben aan mantelzorgers gevraagd of ze behoefte hebben aan ondersteuning. Eventueel ook van de gemeente. We spraken 72 mantelzorgers.

Heeft u behoefte aan hulp of ondersteuning bij deze taak? (Mantelzorg)

Deze vraag is beantwoord door 72 mantelzorgers.

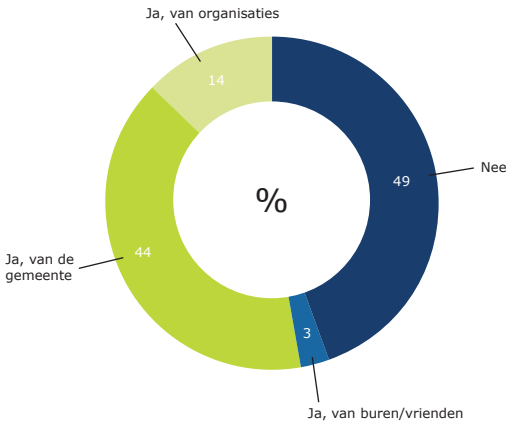

QUOTES

We weten van andere onderzoeken (onder andere in Venlo, Roermond en Veenendaal) dat mantelzorgers hun werk vaak in stilte doen. Dat wordt anders als ze specifieke kennis missen (bijvoorbeeld wondzorg of diabetes). Huisartsen en thuiszorg zijn dan belangrijke hulpbronnen.
Tegelijkertijd blijkt in dit onderzoek dat de gemeente een belangrijke partner is. De vraag was: wat hebt u nodig van de gemeente?
Drie zaken komen terug in veel antwoorden: betrokkenheid, de menselijke maat en inzicht in de afhandeling van een aanvraag. Maar ook: ik mis niets.

In de quotes geven respondenten daar een reactie op.

- 'De gemeente is alleen 's ochtends bereikbaar, vreemd voor een organisatie die er is voor de burgers…'
- 'Ik mis inzicht. Bijvoorbeeld wat de gemeente doet aan armoedebestrijding.'
- 'Ik mis niet echt iets.'
- 'Ik los alles zelf op.'
- 'Ik was mantelzorger voor mijn ouders. Arnhem deed niets voor hen en mij. Teleurstellend. Zelfs op het einde: het verpleeghuis was een naargeestig, verpauperd hok, een gedateerde bende. Ik hoop dat het in de gemeente Rheden in de toekomst beter is. De tijdelijke opvang voor ouderen in de Biesdel is ook vreselijk verouderd, ik ben geschrokken van alles daar.'
- 'We vroegen hulp in de huishouding aan. Dat ging erg moeizaam. We hebben het uiteindelijk zelf geregeld.'
- 'Stel niet alleen vragen, maar ga echt in gesprek en biedt een luisterend oor.'

> IK HEB EEN BEETJE AANDACHT VAN IEMAND NODIG

- ‘Ik heb een beetje aandacht van iemand nodig. De gemeente en Incluzio? Onbereikbaar. Mijn grootste angst: dat ik dood ga en ze me pas na maanden vinden.’
- ‘De gemeente zou veel meer seniorenwoningen moeten bouwen. En dan met twee slaapkamers. Die zijn er nu nauwelijks.’
- ‘Initiatieven zijn hier volop. Het zou fijn zijn als daar laag-drempelige steun voor kan worden aangevraagd zoals via de Ik Buurt-Mee vouchers.’
- ‘Als we hier blijven, hebben we een traplift nodig. Maar de vervolgafspraak is pas over vier maanden! Biedt meer ondersteuning en reageer sneller.’
- ‘Dat voorzieningen op peil zijn: zorg, scholen, sport, netheid op straat. Ik weet niet meer zo goed waar de gemeente verantwoordelijk voor is tegenwoordig.’
- ‘De communicatie met de burger kan een stuk beter. Alles moet altijd maar volgens de regeltjes, er is weinig menselijkheid te bespeuren. Ik weet het uit ervaring als voorzitter van de belangenvereniging Dieren.’
- ‘Zet meer bankjes op mooie plekken, een stimulans om dagelijks een rondje te lopen. Er stond altijd een bankje op het hoogste punt op de Oversteeg. Dat is weggehaald. Jammer, je had er zo’n mooi uitzicht. Er hoeft ook niet altijd een prullenbak bij als dat het punt is.’
- ‘We hebben ambtenaren nodig die zich bewust zijn van het feit dat ze dienstbaar zijn aan de gemeenschap – niet zij zijn normatief, dat is de gemeenschap.’
- ‘Ik heb vooral nodig dat de aanvraag van hulp of steun minder moeizaam en omslachtig verloopt.’
- ‘Minder moeilijk doen met Wmo-indicaties, minder bureaucratie, meer vrije keuze in welke hulp je wilt. Het zou fijn zijn als ik kon praten met een jobcoach of een levenscoach of zo. Incluzio vroeg mij van alles over

mijn psychische verleden. Ik vind dat ze dat niet moeten doen, ik heb toch recht op privacy?'
- 'Het gemeentehuis mag wel toegankelijker zijn. Dat je gewoon binnen kunt lopen voor een kopje koffie en een gesprek, zonder afspraak.'

Ook hebben vroegen we inwoners hoe de ondersteuning door de gemeente eruit zou moeten zien. Wat zeggen inwoners?

- 'We hebben ondersteuning vanuit de Wmo. Soms kan dat wel coulanter. Bijvoorbeeld de duur van de beschikking. Ik heb een chronische aandoening maar je krijgt een korte beschikking gericht op bepaalde ontwikkeling. Maar soms ben je al blij als er stilstand is. Het mag persoonlijker, meer op maat.'
- 'Ik had te maken met de zorgvraag voor een autistische man. Lastig, het zou 'niet schrijnend genoeg' zijn. Het duurt vaak lang. Als ik voor iemand anders aan het loket kom dan verwacht ik dat het gewoon geregeld wordt.'
- 'Ze had huishoudhulp nodig. Komt niemand, ze hebben geen mensen, nu doe ik het.'
- 'We hebben gelukkig een Alzheimer casemanager gekregen via de gemeente. Door hem is ging de roze bril af en werd duidelijk dat ze 24 uur per dag toezicht moet hebben en regelmaat nodig heeft.'
- 'Ze werken soms langs elkaar heen. We weten nu van een familielid in een andere gemeente hoe het daar werkt. Het duurt altijd vaak lang voordat je de goede personen hebt gevonden.'
- 'Sommige dingen kunnen eigenlijk alleen door familie worden gedaan. Degenen voor wie ik mantelzorger ben hebben geen sociaal netwerk.'
- 'Ik heb Wmo-ondersteuning voor de mantelzorg, heel fijn en plezierig.'

Over het algemeen vinden mantelzorgers dat ze voldoende waardering krijgen. De meeste reacties in het eigen netwerk zijn positief. Het schuurt soms wel, blijkt uit de reacties. Het werk wordt als vanzelfsprekend gezien.
Iemand zegt: ‘Ze hebben het niet eens in de gaten.’

Mantelzorgers vragen zich af of de gemeente Rheden iets doet aan waardering, bijvoorbeeld een compliment zoals in andere gemeenten. Geen reactie is het meest gegeven antwoord.

- ‘Mijn vader heeft een paar jaar geleden een bos bloemen aangevraagd voor mij, als mantelzorger, dat kon kennelijk. Nooit iets ontvangen…’
- ‘Het is allemaal matig. Als je bij de Wmo aanklopt werd je eerst normaal geholpen, nu naar onhandig participatie formulier verwezen.’
- ‘Ik heb het idee dat ze mij lastig vinden. Ik ben moeder, mentor, bewindvoerder. Zij vinden dat mijn zoon zelfstandiger moet zijn. Ik vind die houding vrij star. Ik ben ervaringsdeskundige die goed weet wat werkt voor hem en wat niet.’
- ‘Hoe moeten die weten dat ik mantelzorger ben?’

Principe 2: de ondersteuning wordt zoveel mogelijk geboden vanuit de samenleving en door inwoners zelf. De gemeente vervult daarbij vooral een stimulerende, faciliterende en/of coördinerende rol. De uitvoering ligt bij de samenleving.

In de gemeente Rheden helpen inwoners elkaar op allerlei manieren. Vooral als het gaat om kleinere klusjes, en dan af en toe. Als hulp vaker nodig is kloppen respondenten gemakkelijker aan bij familie en vrienden. Gaat het om zorgvragen dan noemen respondenten ook de instanties, die daarvoor benaderd kunnen worden.

Stel, u heeft hulp of ondersteuning nodig. Bijvoorbeeld omdat u door ziekte niet alles zelf kan. Waarvoor zou u aankloppen bij buren, vrienden, familie?

Deze vraag is beantwoord door 378 respondenten. Aan dit onderzoek hebben 489 respondenten deelgenomen.

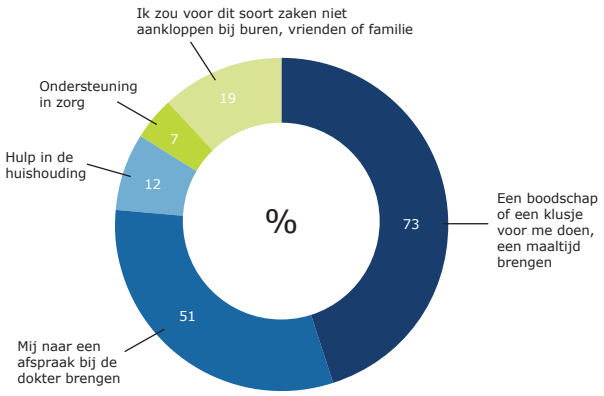

Gevraagd naar een toelichtingen zeggen respondenten:

- ‘Een boodschap laten doen is geen probleem. Naar de dokter brengen gebeurt alleen in acute noodgevallen.’
- ‘Als ik ondersteuning nodig zou hebben, dan zou ik aankloppen bij instanties.’
- ‘Ik zou niet zo snel bij buren aankloppen, wel bij familie en vrienden. Maar alleen als het echt niet anders kan.’
- ‘Als mijn man en ik er samen niet uitkomen, dan zijn er vast wel instanties die kunnen helpen. Daar ga ik geen vrienden of familie mee lastig vallen.’
- ‘Stel ik breek een been, dan zou ik zeker om hulp vragen. Ik zou dan waarschijnlijk eerst bij vrienden uit de buurt aankloppen.’
- ‘Kleine klusjes. Maar ik zou me niet laten verschonen als ik incontinent was.’
- ‘Je vraagt niets aan je buren.’
- ‘Voor kleine dingetjes zou ik gerust goede bekenden of familie vragen. Voor professionele zorg zou ik aankloppen bij de daarvoor bestaande instanties.’
- ‘Ik heb wel hulp nodig, maar niet van Incluzio. Er is een kantoortje in de Groenestraat, maar ze zijn er niet. Ik heb daar wel staan wachten, er kwam niemand. Anderen klagen daar ook over.’
- ‘Ik heb geen mensen om me heen die ik kan vragen.’
- ‘Ik zou veel dingen aan de buren vragen: we staan altijd voor elkaar klaar.’
- ‘Bij ons in de wijk is het nog echt 'ons kent ons'. Dus als iemand hulp nodig heeft, zijn we er voor elkaar.’
- ‘Ik vraag niet snel iets van buren, eerder bij de daarvoor aangewezen instantie. Misschien moet ik dat nog leren.’
- ‘We hebben hulp maar dat geeft ook veel ellende. Steeds wisselende mensen of ze komen niet opdagen.’

Bent u mantelzorger voor iemand in deze gemeente?

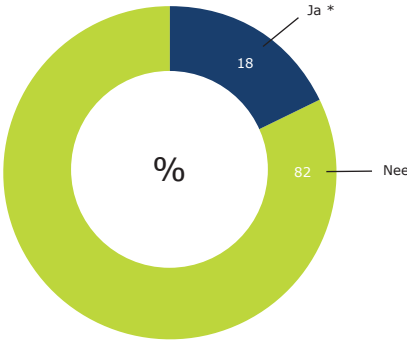

Voor wie in de gemeente bent u mantelzorger?

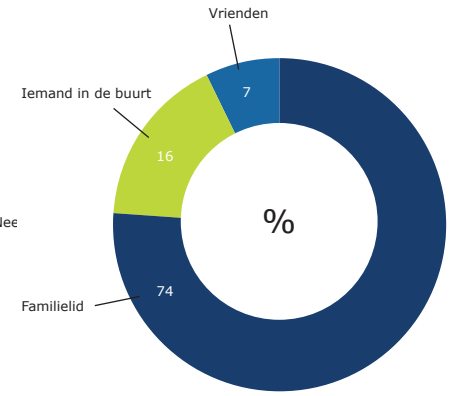

Hoe vaak verleent u deze ondersteuning en/of zorg?

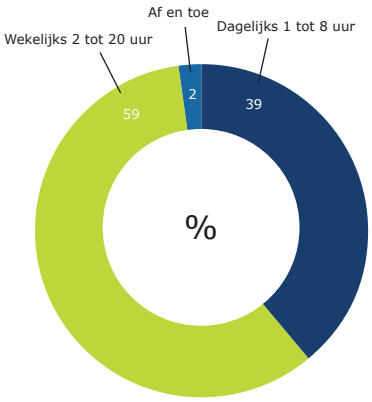

Deze vragen zijn beantwoord door 72 mantelzorgers.

QUOTES

- ‘Ik heb gelukkig een goed sociaal netwerk. Toen ik ernstig ziek werd, kreeg ik van vrienden maar ook van buurtgenoten aan alle kanten hulp aangeboden.’
- ‘Ik kom wekelijks in ieder geval 3 uur, maar het kunnen ook dingen tussendoor zijn. Of bijvoorbeeld een artsenbezoek dat meer tijd vraagt.’
- ‘Ik ga mee naar de markt of een winkel.’
- ‘Het kost heel veel tijd en energie. Ik red me wel, maar ik maak me zorgen om mijn ouders en kinderen. Voor mijn ouders: is er wel voldoende zorg als ze dat nodig hebben? Voor mijn kinderen: kunnen ze wel ergens een woning krijgen en hun leven opbouwen? Zonder woonperspectief hebben jongeren ook niet echt een toekomstperspectief. Waarom zouden ze veel gaan werken als ze er toch geen woning mee kunnen betalen?’
- ‘Ik krijg hulp van Home Instead Dieren. Professionele thuiszorg met dagopvang.’
- ‘Voor de boodschappen, een oogje in het zeil, contact als er iets is. De professionele zorg is prima geregeld door kinderen.’

Kunt u een cijfer geven hoe intensief het mantelzorgen voor u is?

Deze vraag is beantwoord door 72 mantelzorgers.

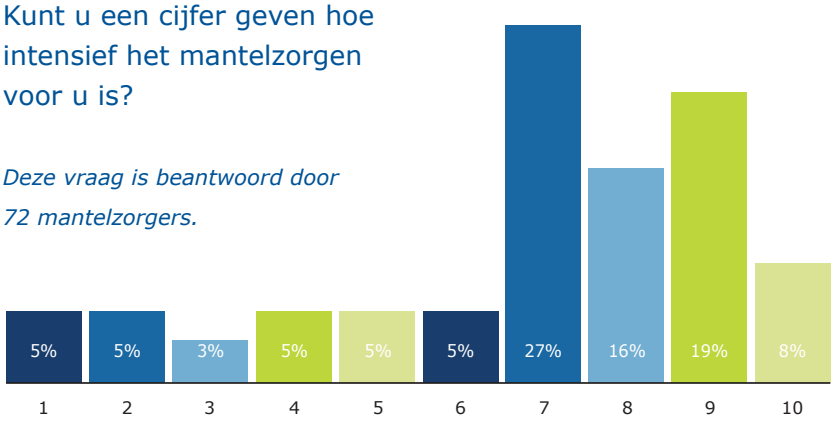

QUOTES

- ‘Mijn gezondheid laat te wensen over, maar er is verder niemand die mijn oom kan ondersteunen.’
- ‘Het is erg zwaar, ik moet veel regelen. Het is ook psychisch zwaar.’
- ‘Het vraagt veel en is erg intensief.’
- ‘Ik ben dat gewoon gewend, ik doe een hoop dingen voor andere mensen.’
- ‘Zo lang het niet fysiek wordt, is het goed te doen.’
- ‘Ik maakte me ernstig zorgen over de veiligheid. Ze rookte, maakte brandplekken en was alcoholiste.’
- ‘Het zuigt me leeg. Het is deels alleen praten, maar ook dat kost zoveel energie. En het speelt al zo lang....’

Wat heeft u van mensen uit uw omgeving nodig?

- ‘Je merkt dat hier de cohesie ontbreekt.’
- ‘Zorg, vriendschap, een fijne buurt.’
- ‘Druk, druk druk, een beetje rust graag.’
- ‘Een vriendelijk hallo is al voldoende!’
- ‘Nu nog niets, maar als het nodig is een beetje hulp. Omkijken naar elkaar.’
- ‘Ik zou willen dat meer mensen in mijn omgeving wat positiever in het leven stonden.’
- ‘Een beetje begrip zou fijn zijn.’
- ‘Aandacht, elkaar kennen, goed met elkaar omgaan, belangstelling voor elkaar hebben, dat alles voelt heel aangenaam.’
- ‘Ik zou leuk vinden met iemand een kopje koffie te drinken en gezellig te kletsen. Vooral in de winter heb ik daar behoefte aan. Ik vraag iedereen maar ze hebben geen tijd. Dat is de hedendaagse maatschappij.’

- ‘Een gemeenschap, zoals het is in Ellecom.’
- ‘Misschien heb ik over een tijdje wel een traplift nodig. Een paar deuren verder zijn jonge mensen komen wonen, maar de traplift van de vorige bewoner is er nog. Misschien kan ik die wel overnemen tegen die tijd, de huizen zijn identiek.’
- ‘De gemeente zou wat meer moeten omkijken naar niet zelfredzame mensen. Teams de wijk insturen. Bij mij in de straat zie je twee huizen waar nooit de (vieze) gordijnen opengaan, het voortuintje een verwaarloosde bende is. Je ziet gewoon dat het daar niet goed gaat.’

Principe 3: inwoners voelen zich fijn in de woonomgeving. (Het is makkelijk om in contact te komen met anderen. Wijken en dorpen zijn leefbaar en er is sprake van sociale cohesie. Als de context goed is, gedijt het individu beter.)

Rust, groen en sociale cohesie zijn de belangrijkste graadmeters voor een fijne buurt. Geluidsoverlast, samenstelling van de wijkbevolking en achteruitgang van de wijk worden het meest genoemd bij de minpunten.

Opvallend is de invloed van jonge mensen/gezinnen op een wijk. Op de vraag of de wijk is veranderd scoort de komst van jonge mensen/gezinnen hoog in positieve zin.

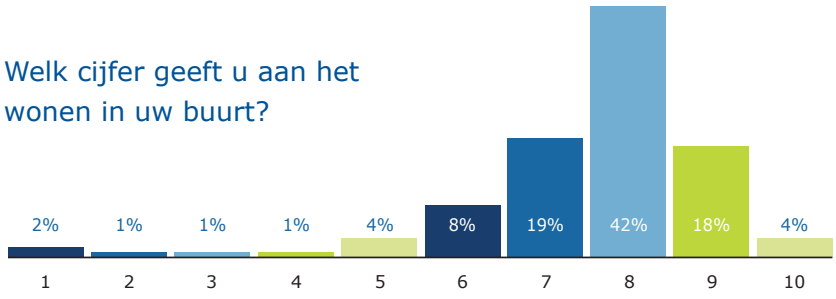

Deze vraag is beantwoord door 411 respondenten. Aan dit onderzoek hebben 489 respondenten deelgenomen.

MENSEN ZIJN ERG OP ZICHZELF

Wat zijn pluspunten in de buurt?
Groen, rust, betrokken, voorzieningen dichtbij, fijne buurt, sociale samenhang, fijne woning, fijne wijk, speelvoorzieningen voor kinderen, vlak bij het bos.

Wat zijn minpunten in de buurt?
Hardrijders in de buurt, verloedering van de buurt, geluid snelweg A348, geluidsoverlast, troep op straat, te veel witte mensen in de wijk, overlast goederenspoor, mensen zijn erg op zichzelf.

Doet u dingen voor uw buren?

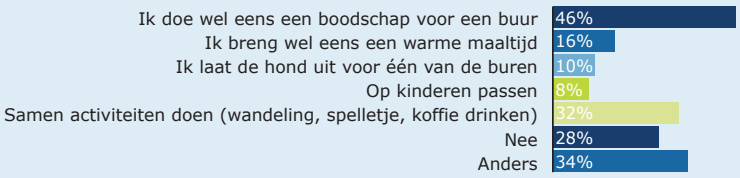

Deze vraag is beantwoord door 392 respondenten. Aan dit onderzoek hebben 489 respondenten deelgenomen.

Kent u de mensen in uw straat (of woongebouw) bij naam?

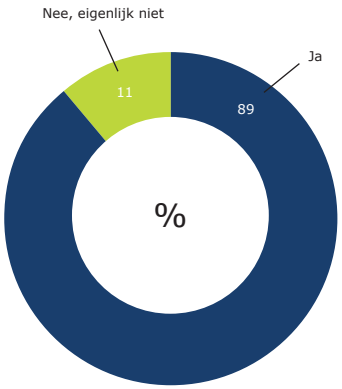

Deze vraag is beantwoord door 374 respondenten. Aan dit onderzoek hebbben 489 respondenten deelgenomen.

Hoeveel uren per week, buiten werk, studie of eigen huishouden, bent u bezig met andere mensen in uw buurt en/of sociale kring?

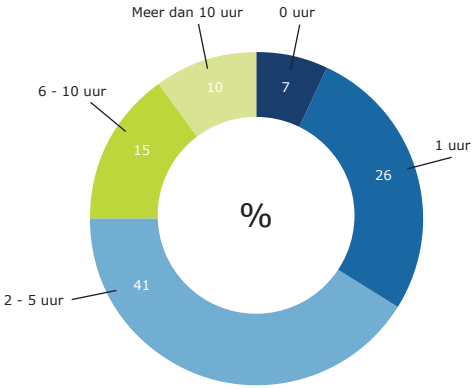

Deze vraag is beantwoord door 388 respondenten. Aan dit onderzoek hebben 489 respondenten deelgenomen.

QUOTES

Ziet u in uw buurt mogelijkheden om samen met uw buurtgenoten meer voor elkaar te betekenen? Denk aan samen groen onderhouden, oppassen op de kinderen van de buren, kleine klusjes of boodschappen doen voor de buren, activiteiten organiseren.

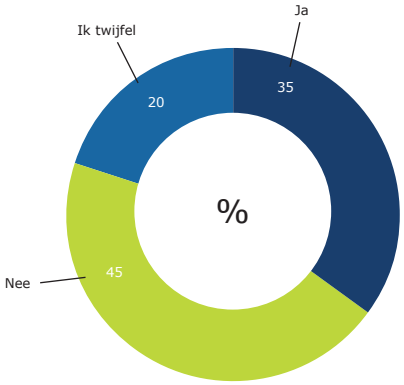

Deze vraag is beantwoord door 352 respondenten. Aan dit onderzoek hebben 489 respondenten deelgenomen.

- 'In deze straat is het ieder voor zich.'
- 'Wij hebben niet zulke banden. Alleen met de familie die naast ons woont.'
- 'Nee, daar is het niet echt de buurt voor. Iedereen is best op zichzelf. Af en toe op straat of in de winkel even een praatje maken, is voldoende. Voor mij in ieder geval, al heb ik het gevoel dat dat niet voor iedereen voldoende is.'
- 'Misschien zijn er wel mogelijkheden met dat clubje hoor, maar dan denk ik vooral aan bijvoorbeeld de post en de planten verzorgen tijdens vakanties.'
- 'Mijn man en ik werken vaak en veel. We zijn blij als we lekker samen thuis op de bank zitten.'
- 'Ik heb geen behoefte aan contact met asociale mensen. En iets als samen groen onderhouden? Hier is de mentaliteit vooral: groen eruit, tegels erin'. Verschrikkelijk.'
- 'Ik zou mijn kinderen bellen, of Attent (als het iets medisch is) of eventueel de buren. Ik heb al hulp in de huishouding via de Wmo.'
- 'Gemeente: 'Geef terug' aan burgers. Laat waar het kan bewoners zelf beslissen over hun buurt. Laat de regelzucht niet doorslaan.'
- 'Ik sta altijd voor iedereen klaar. En ik ben ook wel voorstander van samen dingen doen. Maar ik vermoed dat niet iedereen in mijn buurt zo is, iedereen heeft het tegenwoordig druk, druk, druk.'
- 'Ik heb jaren in Lathum gewoond. Daar kent iedereen elkaar. Logisch, klein dorp. Ik heb ook twee jaar in Elderveld gewoond. Daar is meer sociale activiteit dan hier.'
- 'We hebben sinds kort een buurt-app, bijna iedereen in de straat doet mee en ik denk dat dit de contacten zal versterken. En wie weet komen daar ook gezamenlijke activiteiten uit voort.'
- 'We brengen nieuwe buren een bloemetje, iedereen helpt elkaar, er is een buurtapp.'

> HET GAAT AL HEEL GOED, IK BEN AL HEEL POSITIEF

- ‘Ik word in september 50 en heb op 10 adressen een uitnodiging in de bus gestopt. Er hebben tot nu toe 4 gereageerd. Het is een begin. Als we elkaar wat beter leren kennen, komen er vast ook mogelijkheden om dingen samen te ondernemen.’
- ‘We hebben met vrijwilligers een groentetuin in de Steeg. De oogst gaat naar de voedselbank.’
- ‘We onderhouden al samen het groen, het zou leuk zijn om in ons hofje soms jeu de boule te doen, of een toneelstuk te lezen, ontspanningsactiviteiten.’
- ‘Lastig, hier woont van alles door elkaar, Nederlands, Marokkaans, Turks, allemaal een beetje met hun eigen kring. Een jaarlijks een buurtfeest zou leuk zijn. Ik woon er nog niet zo lang, maar met het Suikerfeest kregen we van alles van de buren, dus dat was wel heel leuk.’
- ‘Ik heb twee buren waar ik het goed mee kan vinden. De rest is erg op zichzelf, ik denk niet dat verandert. Als er iets in ‘t Sprengenhus is doe ik altijd mee. Ik woon al zes jaar hier maar hier integreren is moeilijk.’
- ‘Het gaat al heel goed, ik ben al heel positief. We gaan ook wel eens met buren samen de ladder op, dan maken we de dakgoten in de buurt schoon. Da’s normaal.’

Is uw buurt de laatste jaren voor u veranderd? Denk aan: meer samen doen, minder eenzaamheid, meer veiligheid, plezier in het leven, meer groen, minder overlast (of misschien juist het omgekeerde).

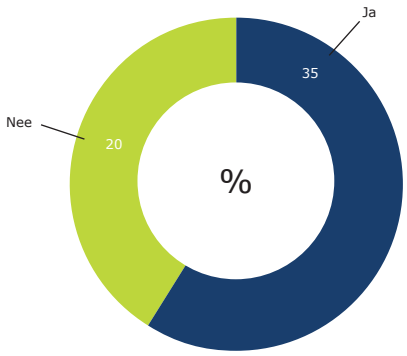

Deze vraag is beantwoord door 344 respondenten. Aan dit onderzoek hebben 489 respondenten deelgenomen.

De grootste veranderingen zien respondenten in de samenstelling van de wijkbevolking. Met name de komst van jonge mensen en gezinnen heeft een positieve uitwerking. Ze zien de samenstelling van de wijk veranderen en merken ook invloeden van inwoners die meer op zichzelf zijn, wat ook invloed heeft op de cohesie van de wijk.

Ja, de buurt is veranderd, want:

- 'Er is minder oog voor elkaar. Door 'meer overheid' is er minder zelfredzaamheid.'
- 'Er is een jong gezin naast ons komen wonen. Dat is leuk.'
- 'Er zijn meer jonge gezinnen, leuk, je krijgt gemakkelijker contact.'
- 'De buurt is echt aan het verjongen. Leuk, omdat we zelf ook nog jong zijn.'
- 'Het is drukker geworden.'
- 'Ik zie verloedering van het groen sinds de hete zomer van 2018.'
- 'Er is meer overlast van brommers met gele plaatjes op het Nachtegaalspad. Stoer doen: wheelies, steeds gas geven en zo.'
- 'Er is minder sociale samenhang. Jammer, maar ook iets van deze tijd.'
- 'Van een mooi ouderencomplex is dit een 'asoflat' geworden.'

Nee, de buurt is niet veranderd, want:

- 'Er is niet echt wat veranderd, op wat nieuwe huizen na. Het is nog net zo rustig, groen en fijn als vijf jaar geleden.'
- 'Ik woon hier al 45 jaar en het is nog altijd even gezellig. Er zijn een paar nieuwe huisjes bijgekomen, maar niet op een storende of indringende manier.'
- 'Terwijl de buurt verjongt blijven we dingen voor elkaar doen, gelukkig wel.'

Stelling: In mijn gemeente is veel verborgen eenzaamheid

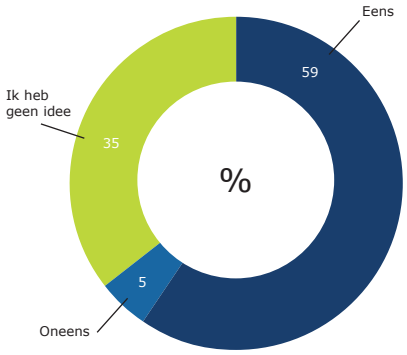

Deze vraag is beantwoord door 312 respondenten. Aan dit onderzoek hebben 489 respondenten deelgenomen.

QUOTES

- 'Kijk naar ouderen die zelfstandig wonen en waar niet naar omgekeken wordt. Een aanleunwoning zou in veel gevallen beter zijn.'
- 'Ik onderhoud tuinen voor enkele alleenstaande ouderen. Gruwelijk wat ik soms aan eenzaamheid, pijn en armoede aantref. Mijn hart breekt.'
- 'Onder ouderen. Dat ligt ook aan die generatie, die vraagt niet snel hulp. Dat ligt dus ook aan henzelf. Er is veel te doen in Ons Raadhuis.'
- 'Ik was zelf eenzaam. Maar ik heb zelf actie ondernomen, nu doe ik mee aan allerlei activiteiten, heel erg leuk.'
- 'Als ik 's avonds wandel, zie ik veel eenzame mensen alleen in de kamer zitten.'
- 'Alle activiteiten zijn gericht op mensen die mobiel zijn. Zoals het dorpsfeest.'
- 'Ik ben vrijwilligers bij de 'telefooncirkel', eenzame mensen bellen elkaar als een soort ketting en bellen mij terug.'
- 'Ik ben driemaal per maand chauffeur van de buurtbus in Dieren. Daar maken heel veel ouderen gebruik van. In Rheden wonen heel veel ouderen. Maar degenen in de bus gaan er dus nog op uit. De eenzame mensen zitten thuis.'
- 'Creëer weer woonvormen voor bejaarden: de oplossing voor veel problemen.'
- 'In mijn buurt zie ik oudere dames, die sinds hun partner is overleden bijna de deur niet meer uitkomen.'
- 'Voor mijn werk haal ik overleden mensen op, die nog nader onderzocht moeten worden. Ik kom regelmatig in woningen waar mensen al maandenlang dood liggen. Dus ja, er is zeker eenzaamheid.'
- 'Ik hoor dat wel. Zelf heb ik daar geen last van. Ik stap

makkelijk op iemand af en heb veel contacten en bezoek. Er zijn dagen dat ik mijn man ontzettend mis en dat ik erg verdrietig ben. Ik ga ook vaak naar zijn graf, dat vind ik helend. Niemand kan daarbij helpen, je moet het zelf doen.'

- 'Ik heb een groot netwerk, dus ik weet dat er veel eenzaamheid is. Eigenlijk zouden er vrijwilligers moeten zijn die af en toe langs gaan of bellen.'
- 'Mijn schoonmoeder zit in een bejaardentehuis en die bezoeken we regelmatig. Helaas zie ik daar ook veel bewoners, die zelden tot nooit bezoek krijgen. Dat zie je ook aan hun hangende kopjes. Schrijnend om te zien.'
- 'Dat is moeilijk op te lossen. Wij gaan naar de kerk, dat is een hechte groep. Maar het wordt wel minder en verder van huis. De RK-kerk is al gesloten. Wij gaan vanuit de Steeg samen met Ellecom en straks met Rheden.'

Heeft u concrete ideeën voor meer ruimte voor ontmoeting in de gemeente?

- 'Meer subsidie naar initiatieven uit buurten: belangenverenigingen et cetera.'
- 'Wijkcentra openhouden en activiteiten stimuleren.'
- 'Maak gebruik van de buurthuizen. Organiseer daar overdag dingen voor ouderen, en 's avonds voor werkenden.
- 'Buurthuizen en verenigingen nieuw leven inblazen en meer ondersteunen.'
- 'Neem drempels weg, en vraag iemand mee naar een buurthuis of je club.'
- 'Volgens mij zijn er hier meer dan voldoende ontmoetingsplekken, het is aan de mensen zelf of ze daar gebruik van maken.'
- 'Organiseer meer in de buurt. Zoals in Beverode. Ook voor de cliënten.'

- ‘Eenzame mensen opzoeken. Er zijn voldoende activiteiten, maar mensen moeten het weten, maar ook de behoefte hebben om eraan mee te doen.’
- ‘Een bakkerij waar je zelf mee kunt bakken, sociale werkplaats, gratis volksuniversiteit, een leestafel in de bieb.’
- ‘Ze hadden het Klokhuis nooit moeten slopen. Daar was op natuurlijke wijze een mooi ontmoetingscentrum ontstaan waar mensen graag en veel kwamen. Nu is in de Willem de Zwijgerschool een nieuw buurthuis, maar daar worden allerlei strenge regels gehanteerd. Er is geen ongedwongen sfeer waardoor mensen er niet zo makkelijk en graag meer naar toe gaan.’
- ‘Samen eten stimuleren met eetclubs voor ouderen. Mensen doen samen boodschappen, koken, eten en wassen af. Ook omdat ondervoeding bij ouderen vaak voor komt. Voor de jeugd: ontmoetingsplekken met activiteiten.’
- ‘Wij van ‘t Sprengenhus verwachten dat Incluzio zich meer inzet voor makkelijker vervoer voor senioren. Dat is een probleem.’
- ‘Er zijn op zich voldoende ontmoetingsplekken, maar maak er als beheerders wat meer werk van. Zorg dat iedereen weet wat en wanneer er iets te doen is.’
- ‘Dat kan heel makkelijk met foldertjes, die huis-aan-huis verspreid worden.’
- ‘Zorg dat het filmhuis in Theothorne terug komt. Zorg ook voor meer ontmoetingsplekken speciaal voor de jeugd: er is nu veel te weinig voor ze. En verder is het heel simpel: zet gewoon veel meer bankjes in het dorp neer.’
- ‘Ik ben wel eens naar de Paperclip geweest maar dat is vaak dicht en meer gericht op mannen. Biljart en kaarten. Ik zou wel weer eens een mooie lezing of filmvoorstelling willen bezoeken.’

> ER BESTAAT WEL ZOIETS ALS BUURT-BEMIDDELAARS, MAAR DIE CONSTATEREN VOORAL

Heeft u concrete ideeën voor meer bewegen in de gemeente?

- ‘Gratis sporten, wandelclubs opzetten, kinderopvang zodat vrouwen kunnen sporten.’
- ‘Gratis sporten voor mensen met lage inkomens.’
- ‘Verhoog het tegoed op de Gelrepassen specifiek voor sporten.’
- ‘Zo’n plein als het Churchillplein is niks voor kinderen. Waarom geen sportveldje en speeltoestellen?’
- ‘Meer activiteiten organiseren voor de inwoners. Toen de Da Costa mavo leeg kwam staan, heb ik de toenmalige wethouder geattendeerd op de mogelijkheden van het gebouw voor Dieren. In mijn geboorteland Canada gebeurt alles onder één dak: zwemmen, sporten, knutselen, gezellige bijeenkomsten. Daar moet hier ook plek voor gevonden worden.’

Heeft u concrete ideeën wat inwoners nog meer kunnen doen aan goed en veilig samenleven.

- ‘Er bestaat wel zoiets als buurtbemiddelaars, maar die constateren vooral. Echt aanpakken: ho maar. Het zou fijn zijn als er wat beter gekwalificeerde buurtbemiddelaars zouden komen, die écht kunnen zorgen dat inwoners beter en velliger met elkaar omgaan dan nu het geval is. En ja, dan heb ik het vooral over mijn buurt.’
- ‘Een groepsapp opzetten waarmee mensen elkaar in de gaten kunnen houden, op een positieve manier, en elkaar waarschuwen als er iets geks gebeurt. Heb oog voor elkaar.’
- ‘Iedereen een reanimatiecursus laten volgen.’
- ‘Stimuleren dat mensen hun auto wegdoen, dingen samen delen, kennis maken met je buren.’

> WE HEBBEN HIER EEN GOEDE WIJK-AGENT DIE VEEL VOOR DE MEN-SEN DOET. ZIJN PERSOONLIJKE AANPAK VER-DIENT LOF EN NAVOLGING.

- ‘Elkaar respecteren. Dat kun je niet opleggen. Daar moet je vroegtijdig mee beginnen, breng het kinderen op basisscholen spelenderwijs bij.’
- ‘Het is niet meer vanzelfsprekend dat buren elkaar kennen. In onze straat is toevallig een informele straat-vereniging actief, maar dit is lang niet overal zo.’
- ‘Wellicht kan de gemeente faciliteren met kennis, tips en tricks?’
- ‘Dorpscontactpersonen kunnen hier een grote rol in spelen.’
- ‘Vroeger werden er in Dieren regelmatig themabijeen-komsten gehouden met een stuk of 15 mensen uit verschillende bevolkingsgroepen: om over allerlei zaken van hier te praten. Ik zat ik die themagroep en die bij-eenkomsten waren heel nuttig en ook bruikbaar voor wijkteams. Met corona is de groep gestopt, maar daarna is ‘ie nooit meer opnieuw opgestart. Dat zou wel heel goed zijn.’
- ‘We hebben hier een goede wijkagent die veel voor de mensen doet. Zijn persoonlijke aanpak verdient lof en navolging.’
- ‘Laat wijkagenten te voet en alleen surveilleren, dan zijn ze aanspreekbaar.’
- ‘Communiceer beter. Ook over plannen en ontwikkelingen in de buurten. Via via hoorde ik dat in onze buurt vier huizen worden gesloopt en dat er 15 woningen terug-komen. Ik weet niet of het klopt. Zoiets hoor ik liever in een vroeg stadium van de gemeente.’
- ‘De communicatie met inwoners kan beter. Mijn zus woont in Arnhem; dat is toch een wereld van verschil hoe je daar aangeschreven wordt over bv energiesubsidie of in de coronatijd. Veel persoonlijker en directer op hulp gericht. Daar kunnen ze hier wat van leren. In Rheden

zijn het toch vaak meer formulieren met allerlei regels en bepalingen.'
- 'Initiatieven van inwoners oppakken! Inwoners willen graag dat deze wijk 30 km wordt, dat er drempels komen, voor de veiligheid van de kinderen.'
- 'Een inwoner leegt prullenbakken maar stopt daarmee. De prullenbak wordt weggehaald. Dat is fout, er moeten juist meer prullenbakken komen.'

Principe 4: voorkomen is beter dan genezen. Gemeente zet stevig in op preventie

Preventie leeft niet breed onder de respondenten van dit onderzoek. Nut en noodzaak van preventie is wel bekend, maar er rekening mee houden is een ander verhaal. De intrinsieke motivatie om er mee aan de slag te gaan is beperkt. In hun antwoorden benoemen respondenten het ontbreken van kennis en bewustzijn.

Wat is belangrijk voor uw gezondheid?
Meer dan 10x worden genoemd rust, groen, plezier, beweging, voldoende geld en gezond eten. Ook genoemd worden een fijne leefomgeving, geen herrie en actief blijven.

QUOTES

- 'Een eerlijke en open communicatie vanuit de overheid over zorg zou mij helpen.'
- 'Biologische voeding is beter, maar niet iedereen kan die keuze maken. Ik zie om mij heen genoeg mensen die dat niet kunnen betalen.'
- 'Zuivere lucht. Daar ben ik voor hier komen wonen. Ik ben een longvluchteling maar als longpatiënt heb ik ook hier veel last van een varkensboer, van houtkachels en barbeques.'

OVERGEWICHT IS EEN IJKPUNT

Welk cijfer geeft u uw gezondheid?

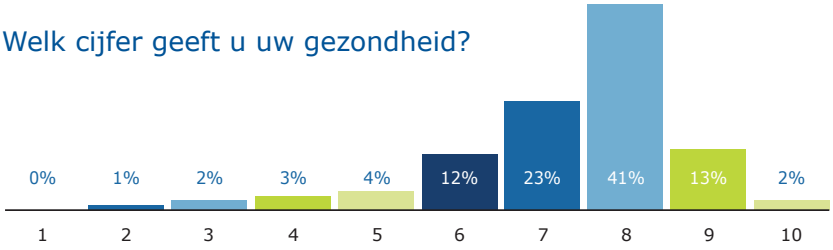

Deze vraag is beantwoord door 344 respondenten. Aan dit onderzoek hebben 489 respondenten deelgenomen.

Bij de hoge cijfers noemen mensen vooral dat ze zich fit voelen, veel bewegen, nooit ziek zijn, gestopt zijn met alcohol, hulp hebben van een coach, nog veel kunnen doen, gezonder zijn gaan eten.

Overgewicht is ook een ijkpunt, deze mensen geven een voldoende maar vinden wel dat ze (iets) te dik zijn en daar iets aan moeten/willen doen. De onvoldoendes zitten vooral bij de mensen met (chronische) aandoeningen, met name kanker wordt vaak genoemd.

Welk cijfer geeft u uzelf voor hoeveel u beweegt?

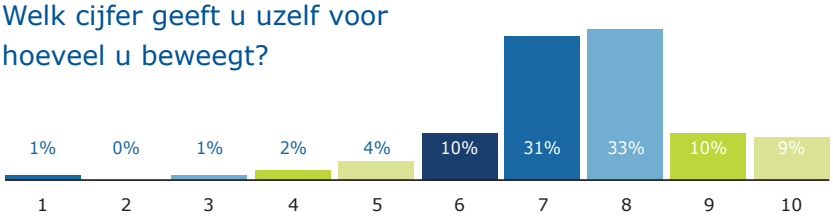

Deze vraag is beantwoord door 348 respondenten. Aan dit onderzoek hebben 489 respondenten deelgenomen.

Fietsen en wandelen wordt het meest genoemd.

- ‘Ik doe bewust met de fiets boodschappen.’
- ‘Ik pak zo vaak als ik kan de fiets en ik wandel ook heel veel. De auto gebruik ik zelden, alleen als ik bijvoorbeeld ver weg moet of heel veel boodschappen moet halen.’
- ‘Ik ben altijd bezig, ik heb een grote tuin. Soms kan ik nauwelijks lopen. Dan kruip ik op handen en voeten de trap op. Maar ik wil geen traplift, want ik zie het als een oefening om in beweging te blijven.’
- ‘Mijn hond loopt niet zo ver, en ik om die reden ook niet.’
- ‘Ik ben altijd onderweg om flesjes te verzamelen en weg te brengen, lopend of op de fiets.’
- ‘Ik moet nog lid worden van sportschool.’

QUOTES

Welk cijfer geeft u zichzelf voor een gezond voedingspatroon?

In de antwoorden gaat het vooral om een beperkte bewustwording en een matige kennis van voeding, daar zouden inwoners best wel wat meer van willen horen. Hier en daar steekt ook schuldbesef de kop op over het snackgebruik.

- 'Ik let op wat ik eet, ik gebruik geen pakjes en zakjes. Alles is vers.'
- 'We eten gevarieerd en normale porties. We hebben geen frituur of airfryer, we maken alles zelf, ook de pasta's, van verse ingrediënten.'
- 'Ik probeer zoveel mogelijk ecologisch eten te kopen, ben matig met vlees, en eet regelmatig vis.'
- 'Niet iedere dag alcohol.'
- 'Doordat ik veel zit, ga ik meer eten.'
- 'Dat kan beter.'
- 'Ik eet op regelmatige tijden elke ochtend, middag en avond. Het zou soms alleen wel wat minder vet en zout mogen.'
- 'Laat ik het zo zeggen: ik eet voor 60 procent gezond en voor 40 procent ongezond. Mijn man en ik hebben allebei een drukke baan en dan doe je het qua eten best vaak 'even makkelijk'. En ik vind het ook gewoon lekker om minstens één keer per week shoarma met friet speciaal te eten. Dan eten we na afloop wel vaak nog een bak fruit hoor, dat dan weer wel.'
- 'Ik let op mijn voeding, maar snack nog wel eens, chips, chocola, en zo.'
- 'Ik let op wat ik eet.'
- 'Dat wisselt nog wel eens, we eten niet altijd gezond, ondanks de moestuin.'
- 'We maken veel gebruik van de HelloFresh-maaltijden.

Voorkomen is beter dan genezen. Daarom zet de gemeente stevig in op preventie. Het is belangrijk snel met problemen aan de slag te gaan om erger te voorkomen. Bijvoorbeeld aanbellen bij mensen die achterstanden hebben bij rekeningen voor bijvoorbeeld energie om hen te helpen. Of het inzetten van vrijwilligers zodat mensen langer thuis kunnen wonen. Bent u het hier mee eens?

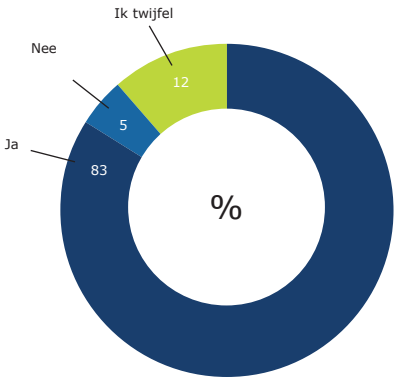

Deze vraag is beantwoord door 322 respondenten. Aan dit onderzoek hebben 489 respondenten deelgenomen.

Dat is niet heel goedkoop, zelfs een luxeproduct, maar we kunnen ons het veroorloven.'
- 'We hebben een groententuin bij onze dochter, maar we zondigen ook wel eens met een patatje.'
- 'Ik kook zelf.'
- 'Ik eet veel groente en niet te veel vlees.'
- 'Ik kan weinig eten maar doe wel heel erg mijn best. Ik wil niet nog meer afvallen en aan de sondevoeding.'
- 'We letten op de hoeveelheid zout en suiker.'
- 'Ik spring nog wel eens uit de band...'

Hoe zou u willen dat uw leven er uitziet over tien jaar?
Voor mij hoeft er niet zoveel te veranderen, ik vind het goed zo. Dat is het meest gegeven antwoord op deze vraag. Ook veel genoemd: minder zorgen en meer contact. Verder een gezonder leven en ook worden wensen geuit, dat ze nog kunnen autorijden (mobiel zijn) en dat kinderen een huis hebben gevonden, maar ook zeggen respondenten dat ze liever het aardse leven achter zich laten. "Dan hoop ik niet meer te leven." Of: "Geef mij maar een spuitje. Ik wil niet naar het verzorgingshuis."

QUOTES

- 'Nee, dan moet het gaan zoals de gemeente wil en raak je je vrijheid kwijt.'
- 'Nee, je met je niet te snel bemoeien met mensen.'
- 'Nee, ik vind juist dat mensen recht hebben op een senioren faciliteit. Het duurt soms ook schrijnend lang voor er echte hulp komt.'
- 'Het recht op privacy botst hier met het belang van preventie.'

QUOTES

Heeft u concrete ideeën hoe inwoners en/of de gemeente nog meer kunnen helpen als er financiële zorgen dreigen te komen?

- ‘De hulp moet laagdrempeliger: de gemeente moet meer naar de mensen toe.’
- ‘De gemeente moet veel meer de wijk in. Onder de mensen zijn, snappen wat er leeft. Men staat veel te ver van de werkelijkheid af.’
- ‘Bied een goed alternatief voor digitale overheid. Digitaal is onveilig en ingewikkeld. Zorg dat mensen ook zonder email zaken kunnen doen met de gemeente. Digitaal als optie voor wie dat wil, niet als standaardoptie zonder laagdrempelig alternatief.’
- ‘Biedt hulp en ga actief met mensen aan de slag. Vaak gaat het niet om één probleem en speelt er meer..’
- ‘Het belangrijkste is mensen met financiële problemen vertrouwen. In redelijkheid natuurlijk. Probeer de formele drempels zo snel mogelijk te nemen. Niet rigide zijn of verschuilen achter regels.’
- ‘Schuldsanering nooit aan een commerciële club overlaten.’
- ‘Bureaucratie verminderen, op kwaliteit gaan registreren en niet op kwantiteit, want daar koopt een burger niets voor. Haal de schotten weg tussen alle hulporganisaties. Versoepel de bijstandsregels zoals andere gemeenten.’
- ‘Meer werk maken van werkervaringsplaatsen bij de gemeente zelf en alle bedrijven in de gemeente. En dan niet alleen in het groenonderhoud. Werkzoekenden actiever, in samenwerking met het UWV, benaderen, en zo voorkómen dat ze in de Bijstand belanden.’
- ‘Vroeg ingrijpen en contact zoeken met mensen waarvan je vermoed dat ze hulp nodig hebben. Budget bewaken,

advies geven en zorgen dat ze aan de slag kunnen, eventueel als vrijwilliger.’

- ‘Informeer mensen actief over hoe de gemeente kan helpen. Zorg voor informatie op punten waar mensen komen die hulp/zorg nodig hebben, zoals bij de huisarts en in zorginstellingen.’
- ‘Ik denk dat de gemeente meer geld zou kunnen vrijmaken om mensen die niet mee kunnen komen en werkelijk aan de rand van de maatschappij zitten, actief op te zoeken en te helpen. Dat is absoluut kosteneffectief. Een bijzondere overheid voor bijzondere mensen!’
- ‘De mogelijkheden voor bijzondere bijstand uitbreiden. Na de eerste toetsing komt vrijwel iedereen met een bezwaarschrift. Het duurt ook allemaal te lang.’
- ‘Bied regelingen voor financiële steun aan waar het relevant is. Bijvoorbeeld in een brief van school over een schoolreisje. Verspreid informatie via scholen en sportverenigingen. Verspreid huis-aan-huis folders.’
- ‘Ik ben zelf schuldhulpmaatje geweest. Geen fijne ervaring. Je ziet dat mensen niet willen veranderen. Hoe meer je hen helpt, hoe minder je ze eigenlijk helpt. Ze gaan ervan uit dat een ander hun problemen wel oplost en willen alsmaar meer. Streng zijn en eigen verantwoordelijkheid stimuleren.’
- ‘Armoede hang je niet aan de grote klok. Het is heel belangrijk dat er mensen zijn die opletten wat er bij iemand nodig is. Dat moet heel laagdrempelig zijn. Dat je gewoon kunt mailen wat er nodig is, en dat het dan geregeld wordt.’
- ‘De gemeente moet waarborgen dat mensen basisvoorzieningen hebben. Het mag niet zo zijn dat mensen moeten kiezen tussen de gasrekening betalen of eten.’
- ‘Er zijn voedselkastjes. Misschien huis-aan-huis informatie

> VROEGTIJDIG SIGNALEREN VOORKOMT 90 PROCENT VAN DE PROBLEMEN

verspreiden met hulpmogelijkheden. Laagdrempelig in de buurt, niet dat je ervoor naar het gemeentehuis moet.'
- 'Ik heb zelf schuldhulppreventie gedaan in Den Bosch. Het gaat echt niet alleen mis bij mensen onderaan de maatschappelijke ladder, ook bij mensen met een goed inkomen kan het ineens snel fout gaan. Vroegtijdig signaleren voorkomt 90 procent van de problemen. De gemeente moet goed samenwerken met bijvoorbeeld verzekeraars en banken, want het eerste waar het misgaat is bij het betalen van hypotheeklasten en de ziektekostenverzekering. De AVG is wel een probleem. De privacy-regels zijn zo streng dat ze de samenwerking blokkeren.'
- 'Meer ruchtbaarheid aan de bestaande regelingen geven.'

Heeft u concrete ideeën hoe inwoners en/of de gemeente kunnen bijdragen aan gezonde voeding voor zo veel mogelijk mensen?

- 'Meer buurttuinen waar groenten worden verbouwd. De bewoners een boodschappenkaart voor groente en fruit geven in plaats van de Ik buurt mee-projecten.'
- 'Meer doen met lokale boeren, lekker gezond eten.'
- 'Geen snoep, frisdrank, en frituur in scholen, sportscholen en organisaties waar de gemeente over gaat, of die subsidie krijgen.'
- 'Een gemeentelijke tafeltje dekje opzetten voor gezond eten.'
- 'Je ziet in steeds meer steden van die watertappunten. Hartstikke goed. Wie weet kun je ook dat soort punten op het gebied van gezonde voeding creëren? De vraag is natuurlijk wel wie gaat dat aanleveren en betalen.'
- 'Meer geld voor de voedselbank uittrekken.'

QUOTES

- ‘Maak gezonde voeding goedkoper.’
- ‘Actie voeren en voorlichting geven. Goed zorgen voor inwoners, want gemeenten krijgen steeds meer taken.’
- ‘Gezamenlijk ontbijten op alle scholen.’
- ‘In Arnhem heb je de blauwe tomaat. Wellicht zoiets opzetten. Groente en fruit voor een goede prijs aanbieden. Cursus gezond koken aanbieden. De BTW op gezond voedsel afschaffen.’
- ‘Stimuleer buurtmoestuinen en voedselprojecten met lokale ondernemers en scholen, sportverenigingen en bedrijven.’
- ‘Er zijn ook weggeefkastjes met levensmiddelen: zorg dat er daar meer van komen. En dan natuurlijk met gezonde levensmiddelen hè?’
- ‘We leven in een waterwin gebied. Geen kunstmest en bestrijdingsmiddelen gebruiken.’
- ‘In Nijmegen heb je iets als ‘Nijmegen eet bij elkaar’. Kan de gemeente dit stimuleren en subsidiëren? Het zorgt ook voor ontmoeting.’
- ‘Koken voor mensen die dat zelf niet meer kunnen.’
- ‘Geen ongezond aanbod in sportkantines, bij scholen, kinderopvang, ouderencentra. Watertappunten aanleggen. Het faciliteren van kookworkshops in dorpshuizen. Campagnes over gezonde voeding.In het kader van tegels eruit, plantjes erin ook groentetuintjes stimuleren en bijvoorbeeld gratis metertuintjes met groenten aanbieden.’
- ‘Voedselbossen initiëren.’
- ‘Geef meer informatie en voorlichting, bijvoorbeeld wat zijn calorieën eigenlijk? En dan niet op een droge saaie manier.’
- ‘Meer bijdragen aan de voedselbank. Soms krijg je bijna niks.’

Heeft u concrete ideeën om inwoners in de gemeente Rheden zoveel mogelijk aan het bewegen of sporten te krijgen?

- ‘Een sportpas voor mensen met een laag inkomen, voor ouders en kinderen.’
- ‘Liften sluiten in openbare (school-)gebouwen, behalve voor mindervaliden et cetera. In een straal van 1 - 2 km rondom school, sportschool, openbaar gebouw, een auto verbod.’
- ‘Bon voor uitproberen sporten?’
- ‘Als je sportscholen wat laagdrempeliger maakt, en dan bedoel ik vooral goedkope abonnementen?’
- ‘Fietsen met de Fietsersbond?’
- ‘Sportscholen zijn over het algemeen best duur voor mensen met de wat kleinere portemonnee zou er korting moeten zijn: dat zou zeker zorgen dat meer mensen naar de sportschool gaan.’
- ‘Sporten op school aanbieden.’
- ‘Sporten is duur. Wellicht voor mensen die net boven de grens zitten van een Gelrepas ook iets verzinnen. Zij vissen steeds achter het net.’
- ‘Lanceer een app: Rhedense routes. Met de mooiste wandelroutes in, tussen en rond de dorpen. Werkt ook voor recreatie en toerisme.’
- ‘Buurtsportcoaches inzetten in lage SES wijken en bij kwetsbare doelgroepen.’
- ‘Het belang van sporten EN bewegen in kaart brengen, veel mensen doen of het een of het ander. Vakantie-activiteiten voor kinderen.’
- ‘Samenwerkingen met zorg- en welzijnspartners om mensen door te verwijzen naar geschikt sportaanbod. Het faciliteren van ongeorganiseerd sporten op bestaande

> GRATIS BEWEGING OF GYMLESSEN

sportaccommodaties (verhogen van de bezettingsgraad). Onderzoek doen naar waar de behoefte ligt.'

- 'Co-creatie in het zoeken naar geschikte sport- en beweegactiviteiten: betrek juist de mensen die totaal geen zin hebben in sport en bewegen om erachter te komen hoe men denkt. Het promoten van het sportakkoord en koppelingen maken met de gelden van de brede SPUK om zo meer sportinitiatieven te ondersteunen. Het laten zien van best practices en verhalen delen.'
- 'In plaats van ik-buurt-mee-cheques een cheque om te sporten.'
- 'Ik wil therapeutisch zwemmen in het Biljoenbad maar dat kan niet, er is een wachtlijst. Dat is wel jammer want mijn knieën worden steeds slechter. Zorg dat daar meer capaciteit is.'
- 'Bankjes op de goede plekken om mensen te stimuleren dagelijks een wandeling om het dorp te maken.'
- 'In Theothorne gratis beweging of gymlessen ofzo - zoals Olga Commandeur op tv doet, gericht op ouderen en/of mensen met weinig geld. Incluzio doet al wel wat sportdingen.'
- 'Als mensen bezig zijn met overleven, hebben ze daar geen aandacht/ruimte voor.'
- 'Clubjes bewegende ouderen zou de gemeente kunnen ondersteunen. Mensen moeten wel willen. De intrinsieke motivatie om aan beweging te doen verdwijnt bij oude mensen, dat zie ik wel om me heen.'

In Rheden is er voldoende aandacht voor mensen met dementie en hun naasten.

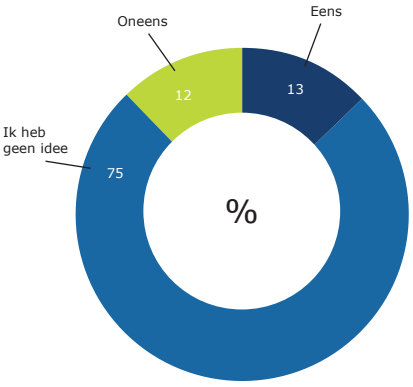

Deze vraag is beantwoord door 310 respondenten. Aan dit onderzoek hebben 489 respondenten deelgenomen.

In Rheden is er voldoende aandacht voor mensen met dementie en hun naasten

- ‘Ik ervaar het nu zelf. Voordat het überhaupt gediagnosticeerd is….’
- ‘Ambtenaren hebben geen flauw benul waar mensen tegen aan lopen. En ook hun mantelzorgers niet.’
- ‘Van de mensen die de buurtbus gebruiken, heeft een groot aantal een dementerende partner. Ik hoor eigenlijk altijd dat de hulp vanuit de gemeente goed is. Ik merk dat ook als vrijwilliger bij Gelders Hof en hiervoor bij de vriendenbus. Er is vooral behoefte aan persoonlijke aandacht, op welke manier dan ook. Richt je daarop, niet op vergaderen over het probleem.’
- ‘Ik heb dat met mijn ouders meegemaakt. Op zich werden ze goed opgevangen, maar het duurde veel te lang voor ze ergens terecht konden. Op zo’n moment kan dat eigenlijk niet wachten.’
- ‘Ik heb een schrijnend geval meegemaakt bij m’n buurvrouw die lang niet de juiste hulp kreeg. Ik heb het idee dat jonge mensen geen idee hebben wat het inhoudt. Je krijgt veel goedbedoelde adviezen en casemanagers voor je neus. Maar niet de hulp die nodig is.’
- ‘Ik ben vrijwilliger bij Beverrode. Te weinig vrijwilligers en te weinig personeel.’
- ‘Ik ben vrijwilliger bij het Jachthuis. Er is echt een structureel tekort in de zorg.’
- ‘Vroeger was het anders, toen er nog bejaardentehuizen waren. Je vond in sociaal opzicht makkelijker aansluiting. Het zou ook voor de woningmarkt goed zijn als dit soort woonvormen, in een modern jasje, zouden terugkomen.’

In Rheden is voldoende aandacht voor mensen met psychische problemen.

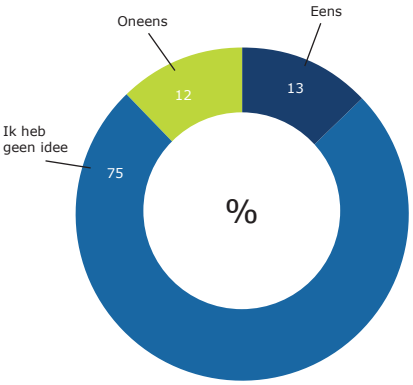

Deze vraag is beantwoord door 336 respondenten. Aan dit onderzoek hebben 489 respondenten deelgenomen.

Weet u dat de gemeente regelingen heeft voor mensen met een laag inkomen en/of schulden?

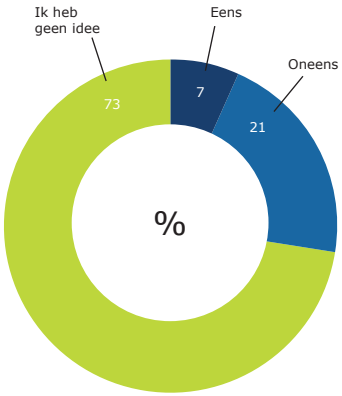

Deze vraag is beantwoord door 332 respondenten. Aan dit onderzoek hebben 489 respondenten deelgenomen.

- 'Mensen die een beroep doen op de Wmo worden doorgestuurd naar Incluzio. Dan ben je zo zes maanden (i.p.v. weken) verder.'
- 'Heel wat mensen zijn echt de weg kwijt. Die zie ik ook regelmatig over straat zwalken. Het is meer dan duidelijk dat de begeleiding echt niet oké is.'
- 'Er is te weinig en te versnipperde hulp. Ik zag dat bij mijn zoon. Steeds andere mensen en als een traject afgelopen is worden ze losgelaten en vallen ze terug. Het ontbreekt aan de juiste hulp van vaste betrouwbare mensen/organisaties.'
- 'De aandacht is mager. Welzijn op recept is bijvoorbeeld niet zo bekend.'
- 'Vermoed dat de gemeente dit probleem onderschat. Menselijk contact is erg belangrijk.'

Principe 5: hulp is laagdrempelig en dichtbij. (Wij communiceren en werken als gemeente proactief om inwoners zo snel mogelijk de juiste ondersteuning te bieden.)

De ervaringen van respondenten op deze punten zijn wisselend. De ervaringen zijn positief als inwoners al in het systeem van lopende regelingen zijn opgenomen; als dat nog niet is gebeurd of bij zaken die afwijken van de lopende regelingen dan moeten respondenten soms wel over geduld beschikken.

- 'Uiteindelijk is het door veel vragen en mailen goed gekomen.'
- 'Slechte service, medewerkers die niet weten waar ze het over hebben.'
- 'Ja, dat weet ik. Mijn vader had kanker en hulp in huis

QUOTES

nodig. Dat is niet gelukt, ik werd pas gebeld toen mijn vader al overleden was. Een slechte zaak.'

- 'Ik heb 10 jaar geleden in de schuldsanering gezeten. Nare tijd, maar prima geholpen.'
- 'Simpele dingen (vuil opruimen, losse tegels) worden opgelost. Maar als je 'bureauvragen' hebt, dan moet je een lange adem hebben…'
- 'Ik heb hulp gevraagd voor m'n verhuizing en de kosten daarvan. Netjes geholpen. Actieve benadering.'
- 'Ik gaf me op voor een vrijwilligersproject: buurtgezinnen. Dat kreeg de gemeente helemaal niet van de grond. Paar keer wisseling van de kartrekker. Na drie jaar werd ik weer eens gebeld, maar toen deed ik al wat anders (een buddyproject in Arnhem, wèl heel goed geregeld). Waarom kijken gemeenten niet eens wat vaker bij elkaar over de schutting? Volgens mij proberen ze nu zelf elke keer het wiel uit te vinden. Ik krijg nu nog steeds uitnodigingen voor de vrijwilligers dag, terwijl ik allang afgemeld ben. Als je dat soort simpele administratieve dingen al niet op orde krijgt…'
- 'Buurtgezinnen is ook helemaal niet zichtbaar. Ik denk dat er meer voorlichting moet komen over hulpmogelijkheden die de gemeente biedt. En kijken ze wel eens over de schutting van de verschillende loketjes? De kans is groot dat mensen met een probleem op één gebied, meerdere problemen hebben.'
- 'De Wmo is top. Geweldige ervaring.'
- 'Sinds ik ziek ben heb ik hulp van een schat van een mens. Ik betaalde dat altijd zelf maar dat ging niet meer. Ik wilde haar graag houden en heb gebeld met de gemeente. Er kwam een mevrouw die mijn situatie heel goed begreep en ik heb voor 2,5 uur een PGB gekregen waarmee ik haar in kan huren. Perfect!'

QUOTES

- ‘Mijn ervaring is dat het veel uitmaakt wie je voor je krijgt. De een is onwillig en komt met allerlei regels en voorwaarden, de ander begrijpt het en helpt je direct.’
- ‘Het mag wel persoonlijker, lever meer maatwerk. Ik moet bijvoorbeeld ieder jaar weer in discussie over de vrijstelling van de gemeentelijke belastingen. Dat is uitbesteed en je hebt iedere keer weer met andere mensen te maken. Het zou fijn zijn als dat wat makkelijker ging met iemand die jou en je situatie kent.’
- ‘Als lid van de klankbordgroep voor de renovatie van Vivare (Schaepmanstraat) voelde ik me niet erg serieus genomen met onze ideeën.’
- ‘Bij de ziekte van mijn man kregen we goede hulp. Ik vond het wel vervelend dat ze twee dagen na zijn overlijden al een bericht stuurden dat ik dingen weer in moest leveren. Dat had wel wat invoelender gemogen.’
- ‘Ik heb een scootmobiel gekregen. Dat ging prima.’
- ‘Wij moesten lang wachten op huishoudelijke hulp, terwijl het dringend was. Toen werd er opeens weer op bezuinigd, terwijl ik een progressieve ziekte heb. Ik moest smeken of ik hulp kreeg. Nu is er weer een andere mevrouw. Zij regelt het wel beter voor mij. Het hangt er erg vanaf wie je voor je krijgt.’
- ‘Ja, dat heb ik geprobeerd. Veel gedoe voordat ik de juiste persoon aan de telefoon had, toen ik m’n verhaal gedaan had werd ik doorverwezen naar Incluzio. Bij de inloop-middag moet je eindeloos wachten, een afspraak maken kan niet. Dat kan toch beter en efficiënter!’
- ‘Ja, ik had in Arnhem makkelijk een Wmo-indicatie, maar hier zijn ze veel strenger. Ze waren slecht bereikbaar, ik kreeg pas antwoord na een jaar! Toen wilden zij ook bepalen waar ik hulp kon krijgen terwijl ik zelf al een heel

goed contact elders had. Veel moeilijk gedoe.
Laat dan maar, wat mij betreft.'

- 'Ze hebben mij gevraagd hen niet meer lastig te vallen.'
- 'Ja, ik vroeg om ondersteuning voor de aanschaf van een wasmachine. Ik moest m'n schoonmoeder van 99 jaar maar om hulp vragen...'

4

Zijn we een vraag vergeten te stellen

- ‘Over de Posbank die is afgesloten voor gemotoriseerd verkeer. In mijn buurt wonen heel veel ouderen en veel zijn ook niet zo goed ter been. We voelen ons als oudjes-buurt behoorlijk aan de kant gezet door gemeente. Natuurlijk, handhaving op motoren is zeker nodig, maar ik vind het dus een minpunt dat wij als ouderen zo beperkt worden. Velen van ons wonen juist in Velp vanwege het groen, waaronder ook de Posbank.’
- ‘We hebben veel parkeeroverlast vanwege de speeltuin aan de Rode Kruislaan (in speelseizoen). Bezoekers parkeren bij ons in de Drukkerlaan; waardoor er geen parkeerplek is voor bewoners en de doorgang voor hulpdiensten wordt belemmerd. Ik ben slecht ter been en moet dan 200 meter lopen naar mijn taxivervoer. Bezoekers laten ook troep achter (luiers op straat). Circa 14 bewoners hebben hier last van. De speeltuin vindt het ook vervelend, daar hebben we goed contact mee. Bezoekers kunnen gratis bij de Jumbo parkeren, maar doen dat niet. Ik heb al meerdere keren een melding gedaan, maar tot op heden geen actie.’
- ‘Er komt hier veel import uit Arnhem. Daardoor krijg je minder contact met anderen. Er komen steeds meer mensen die begeleid wonen in de straat. Daar wordt niet over gecommuniceerd en ze worden niet of nauwelijks begeleid.’
- ‘De buurt is erg achteruitgegaan. Vivare heeft de helft verkocht. Van de zes woningen zijn er bij vier altijd de gordijnen dicht. Er ligt vuil naast container, en er wordt niet gehandhaafd.’
- ‘Het verwaarloosde klooster is inmiddels 1 jaar onbewoond, daarvoor was er ruim 14 jaar overlast van arbeidsmigranten die er woonden. En vorig jaar was het

een noodopvang voor vluchtelingen. Nu is het onzeker wat er mee gaat gebeuren. Dat zorgt voor veel onrust in de wijk.'

- 'Het Churchillplein is niet zo goed ingericht, het is niet aantrekkelijk en er staan geen bankjes bijvoorbeeld.'
- 'Vroeger was dit complex voor ouderen, nu stoppen ze er van alles in. Overal vandaan, zelfs uit Amsterdam. Onze eigen jongeren krijgen geen woning. Ik snap er niks van. Jonge mensen brengt ook levendigheid maar ik ken niemand meer. Er zijn allemaal vreemden komen wonen.'
- 'De voetbalkooi in Dieren Noord Oost tussen de twee basisscholen zorgt al jaren voor overlast. Er zijn afspraken gemaakt over de openingstijden, maar daar houdt niemand zich aan en er wordt niet gecontroleerd en/of gehandhaafd. Diverse keren de politie gebeld, maar die zegt andere prioriteiten te hebben.'
- 'Bloembakken aan lantaarnpalen in Laag-Soeren is volgens de gemeente te duur in verband met watergeven, maar in Dieren en Velp hangen ze wél.'
- 'Ik woon in een gemeentelijk monument. Daar zijn heel veel regels, zelfs welke houtsoort je moet gebruiken onder het schilderwerk! Er mogen geen zonnepanelen op het dak, terwijl Rheden zelfs grotere ambities heeft dan de landelijke overheid op het gebied van 'van het gas af'.'
- 'Ik heb een ander huis nodig, hoe moet ik daar aan komen? Ik kan niet met de computer en ik snap al die formulieren niet, wie kan mij daarbij helpen? En ik zoek ook vrijwilligerswerk, hoe moet ik dat vinden?'
- 'Ik heb long covid, dus mijn gezondheid is nou niet bepaald je van het. Daarnaast heb ik er in korte tijd heel veel stress bijgekregen. Een jaar geleden woonden ik nog samen met mijn man en drie kinderen in één huis. De kinderen zijn inmiddels allemaal het huis uitgegaan en

> DE BUURT IS ERG ACHTERUIT GEGAAN

vorige maand vertrok ook mijn man: om bij een andere vrouw in te trekken. En dan zit je opeens in plaats van in een vol huis helemaal alleen.’

- ‘Ik hoop over een aantal jaar niet meer te leven. Ik heb dezelfde progressieve ziekte als meer mensen in mijn familie. Ik ben de jongste. Bij mijn zus heb ik gezien wat een lijdensweg dat kan worden. Dat wil ik pertinent niet. Daarom draag ik heel bewust een niet reanimeren-penning van de NVVE. Deze wilsverklaring wordt echter vaak niet gerespecteerd door bijvoorbeeld vrijwilligers van een AED-groep. Die weten soms niet eens van het bestaan van zo’n penning. Dat vind ik heel kwalijk.
  Het is een grote angst van mij om door zo iemand toch gereanimeerd te worden. Heel vaak gaat dit niet goed en leef je dan verder met heel ernstig letsel. Ik heb verder geen oordeel over reanimeren maar ik wil het niet. En duizenden mensen met mij. Daarom vraag ik daar altijd aandacht voor.’

Algemene gegevens van respondenten

Bent u:

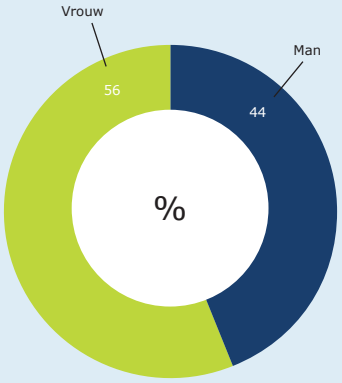

Deze vraag is beantwoord door 433 respondenten. Aan dit onderzoek hebben 489 respondenten deelgenomen.

Welke opleiding heeft u gedaan (noem de hoogst gevolgde)?

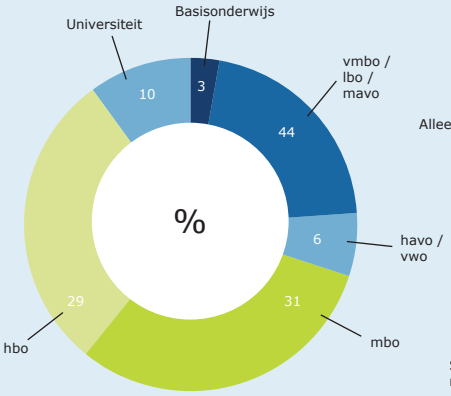

Deze vraag is beantwoord door 433 respondenten. Aan dit onderzoek hebben 489 respondenten deelgenomen.

Wat is uw gezinssituatie?

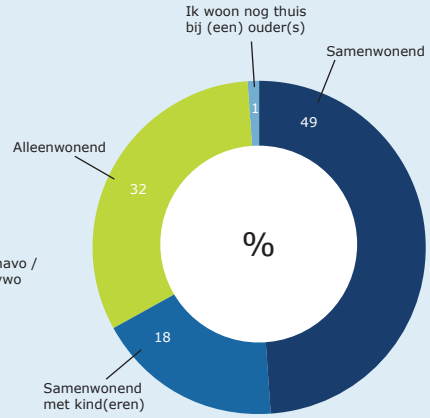

Deze vraag is beantwoord door 423 respondenten. Aan dit onderzoek hebben 489 respondenten deelgenomen.

Leeftijdscategorie

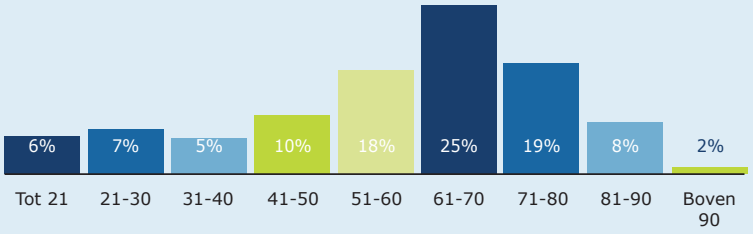

Deze vraag is beantwoord door 433 respondenten. Aan dit onderzoek hebben 489 respondenten deelgenomen.

Woonplaats

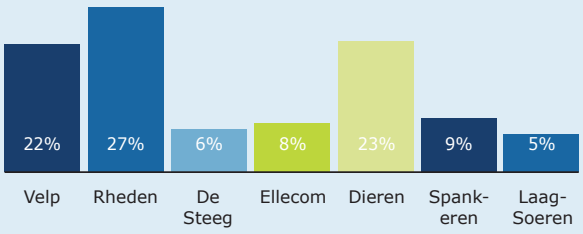

Deze vraag is beantwoord door 445 respondenten. Aan dit onderzoek hebben 489 respondenten deelgenomen.

5

Jongeren

Voor de mening van jongeren hebben we dit keer gekozen voor dieptegesprekken met jongeren op de plekken waar ze samenkomen. Dat was op diverse plekken in de gemeente: buurthuis de Poort (jongereninloop), op hangplekken in Velp (Hoofdstraat, veldje naast het Biljoenbad, schoolplein Prins Bernhardschool en de boom op de parkeerplaats achter de Albert Heijn (Vlashof) en Dieren (Callunaplein, tussen buurthuis de Oase en de bieb, speeltuinen); verder hebben we scholieren in de hele gemeente gesproken.

De aanwezige jongeren komen al langere tijd in De Poort en zijn achttien jaar. Ze kijken met wat afstand naar de jeugd van enkele jaren jonger. “Wij voetbalden vooral”, zegt een van hen. “Het valt mij op dat de jeugd dat nauwelijks meer doet. Ze rijden rondjes op hun scooter, trappen rotzooi op het plein bij de Albert Heijn of op andere hangplekken.” Regelmatig is er ruzie en moet daar de politie bij komen. “Relatief onschuldig”, denkt een van de jongeren, “maar ik kan me voorstellen dat bijvoorbeeld ouderen zich daar onveilig door voelen. Ze lijken zich meer te vervelen.”

Sportveldjes zijn bloedheet

De openbare sportvoorzieningen kunnen ook wel beter, vinden de jongens. “Een groot veld dat wij hadden bij AFC is opgedeeld en nu te klein en snel bezet. Andere veldjes bij het zwembad of hier bij de Poort zijn bloedheet in de zon. Daar kun je alleen ’s avonds laat wat doen. Ze zouden er eigenlijk meer bomen omheen moeten zetten.”

> DRINKEN IS NIET 'GANGSTER', BLOWEN WEL

Iedere week samen groenten snijden

De jongereninloop is te weinig bekend, denken de jongens. Zelf zijn zij hier lang geleden met iemand anders meegekomen. "Er gebeurde toen meer", vertellen zij, "en er kwamen meer jongeren. Het ging van mond-tot-mond. Je had toen ook nog een andere inloop The Max. Daar kon je ook poolen en had je een playstation. Lang geleden aten we hier iedere week. Dan stonden we met zijn allen groenten te snijden. Meestal maakte Fatima (jongerenwerker) het af en dan gingen wij voetballen."

Drinken is niet 'gangster', blowen wel

Er wordt naar het oordeel van de aanwezige jongeren niet zoveel alcohol gedronken onder de Rhedense jeugd maar des te meer geblowd. "Alcohol is moeilijker om aan te komen", vertellen zij. "Drinken is ook niet 'gangster', blowen wel. Dat zien ze in de rapclips. Blowen is stoer. Het gebeurt overal in de parkjes door twaalf-, dertien-, veertienjarigen. Ik werk weleens bij de servicebalie van de Albert Heijn; als je ziet hoeveel lange vloei daar wordt gekocht..."
"Ze hebben niet door dat je door te blowen met je hersenen fuckt", zegt een ander. "Als je zegt: kom bij ons gratis blowen, weet ik zeker dat je deze hele tent zo teringvol hebt zitten."

Onzekerheid, depressie online

Onzekerheid en depressie hebben in de coronaperiode een hoge vlucht genomen onder jongeren, vertellen zij. Internet en sociale media spelen daarbij een belangrijke rol. "Als je de hele tijd binnen zit naar filmpjes van perfecte dingen en mensen te kijken dan word je wel onzeker. Daarbij wordt er veel gedeeld en krijg je veel feedback. Zowel positief als negatief, maar vooral het negatieve blijft vaak hangen. Dat

“ER GAAT NIETS BOVEN FYSIEKE ONTMOETINGS-PLAATSEN

gaat heel ver. Je ziet reacties als: ‘Je bent dik en lelijk, ik hoop dat je sterft, maak jezelf van kant’. Veel ruzie en onrust ontstaat ook op sociale media.”

Ondanks de ongekende mogelijkheden tot contact met de digitale middelen, is er best veel eenzaamheid onder jongeren, denken zij. “Veel jongeren zijn tijdens corona van buitenpersonen naar online personen gegaan. Ze zijn vaak makkelijk beïnvloedbaar en kwetsbaar. Je kunt online een spelletje samen doen of makkelijk contact hebben met mensen in Amerika. Maar het mist vaak diepgang en je verliest dat contact ook weer snel.”

Fysieke interactie dus

Er gaat dus niets boven fysieke ontmoetingsplaatsen en wat dat betreft zijn meer hangplekken toe te juichen, vinden de jongeren. “Gewoon plekken om te chillen in een parkje ofzo mogen er wel meer zijn”, vindt de een. “Maar dan zit je wel met het probleem van overlast”, merkt de ander op.

De conclusie is dat jongeren wel wat meer bij de hand mogen worden genomen met activiteiten. “Dat je hen dwingt tot meer samen zijn en interactie. Dat ze zo elkaar positief gaan beïnvloeden, want uit zichzelf doen ze dat niet. Met tafeltennistafels, een voetbalevenement, of een evenement met andere spel- en sportactiviteiten. Als daar een goede vibe is, dan doen jongeren daar wel aan mee”, zo denken zij.

Waar deze jongeren verder wel warm voor lopen mocht er een ruim budget voorhanden zijn?

- Een House of Billiards zoals in Arnhem
- Een trampolinepark
- Een gamingcafé waar je samen afspreekt voor de gezelligheid
- Een studiecafé waar je bijvoorbeeld onder gezellig koffie kunt drinken en boven stil studeren.

6

Verantwoording

In maart en april 2023 hebben bijna 500 inwoners hun mening gegeven over het sociale domein in de gemeente Rheden. Een gesprek op straat duurde ongeveer 10 tot 30 minuten. Het invullen van de online vragenlijst duurde maximaal 10 minuten. We hebben input gekregen van mannen en vrouwen, jong en oud, uit alle dorpen en uit alle lagen van de samenleving. Zo is er een uitgebalanceerd, gespreid beeld ontstaan van wat leeft rondom dit onderwerp.

Opiniepijlers vervult in de informatievergaring en -verwerking een neutrale rol. Onze interviewers leggen in de gesprekken een directe relatie tussen opdrachtgevers en inwoners/ passanten. Dat stellen de respondenten op prijs: ze geven graag hun mening en vinden het in beginsel positief dat de gemeente wil luisteren naar wat er leeft en speelt onder de inwoners.

De interviews hebben geresulteerd in ruim 20.000 data-gegevens; deze zijn verwerkt, geanalyseerd en samengevat. De resultaten kunnen bijdragen aan communicatie en informatie- voorziening op maat, onderbouwing van het voorgenomen participatiebeleid en verdere versterking van de kwaliteit van dit beleid.

Wij voeren onafhankelijk onderzoek uit. Onze interviewers voeren de gesprekken objectief, neutraal en zonder enig belang bij de uitkomst ervan. Tijdens het interview maken onze medewerkers duidelijk wie de opdrachtgever van het onderzoek is, en dat Opiniepijlers als onafhankelijke partij gevraagd is voor de uitvoering. Opiniepijlers is het onafhankelijke ‘doorgeefluik’ tussen inwoners en de gemeente.

> INWONERS VOELEN ZICH DOOR DE KEUZE VOOR PERSOONLIJKE GESPREKKEN ECHT GEHOORD

De straatgesprekken zijn geen referendum voor of tegen, maar een manier om gedragen argumenten te vinden voor beleid. Wij werken hiervoor met een gestandaardiseerde gespreksleidraad, zodat iedere respondent in onze 1 op 1-gesprekken dezelfde vragen krijgt en gelegenheid heeft om authentieke input te geven. De vragenset is zo opgebouwd, dat respondenten hun gedachten, sentimenten en ideeën over de diverse onderwerpen en thema's delen in eigen woorden maar ook via gesloten antwoorden.

De resultaten van het onderzoek verwerken we transparant, deze zijn niet herleidbaar tot de respondent, maar wel herkenbaar.

Als het gaat om de respons maken we een onderscheid tussen straatgesprekken en thuisgesprekken enerzijds en online reacties anderzijds. Via straatgesprekken en thuisgesprekken kunnen we informatie effectiever overdragen en ontstaat er een beter beeld van wat er leeft en speelt qua ideeën, belangen, zorgen, argumenten en communicatiebehoefte. Bovendien voelen inwoners zich door de keuze voor persoonlijke gesprekken echt gehoord. Respondenten hebben dat belang onderstreept. Ook stellen zij op prijs dat de gesprekken in de eigen omgeving plaatsvinden. Online enquêtes geven vooral een beeld van wat er breder leeft, persoonlijke gesprekken zijn bij uitstek geschikt om echt de diepte in te gaan.

Door deze combinatie van kwalitatief en kwantitatief onderzoek kunnen we de mening van de respondenten scherp in beeld brengen. Hun mening, maar ook hun zorgen, wensen, belangen én de kansen die zij zelf zien.

In onze onderzoeken wordt altijd naar geslacht, leeftijd, woonplaats en opleiding gevraagd, de vier hoekstenen van representatief onderzoek. De data laten zien dat er voldoende spreiding is over het te onderzoeken gebied. Ook spreken we voldoende mensen voor een representatief oordeel. Door de vele open vragen die we stellen wijkt onze methode af van wat onder representatief onderzoek wordt verstaan, namelijk uitsluitend gesloten vragen. Met onze werkwijze combineren we de grote aantallen respondenten van een kwantitatief onderzoek met de diepgang van gesloten onderzoek. We verenigen het beste van twee werelden; het resultaat is een breed en gedragen beeld van wat er leeft onder inwoners.

> WE VERENIGEN HET BESTE VAN TWEE WERELDEN

Bijlage: Doelgroepgesprekken met inwoners

We hebben voor dit onderzoek enkele locaties gekozen waar ‘ervaringsdeskundigen’ bij elkaar komen, inwoners met een voorziening bijvoorbeeld, maar ook vrijwilligers die zich inzetten voor uiteenlopende activiteiten.

Locatie: dorpshuis Willem de Zwijger Rheden, Rhedens Seniorenorkest. Gesproken met leden van het seniorenorkest uit Velp en Dieren en met de conciërge van het dorpshuis uit Rheden.

Het dorpshuis en ook het orkest blijken mensen vanuit de wijde omtrek aan te trekken. Het merendeel van de leden komt niet uit de gemeente Rheden. Een van de redenen voor de populariteit onder ouderen is dat het orkest overdag repeteert en optreedt, niet ’s avonds. Het orkest is overigens zoals veel verenigingen nog niet op de sterkte die het had voor corona, zo’n 30 leden tegen 54 voorheen. Volgens de deelnemers is samen muziek maken een grote bron van welbevinden en gezondheid. Het bestuur van het orkest komt graag in contact met ouderen voor wie dit eventueel ook kan gaan gelden. Wellicht dat enige promotie via de gemeente tot de mogelijkheden behoort. Behalve het plezier in samen muziek maken hebben leden weinig onderlinge verbanden.

Contacten in de buurt: ‘Het is altijd los zand geweest’
Zij geven aan dat ook in hun woonomgeving de verbanden over het algemeen niet zo hecht zijn. “Ik woon al 44 jaar in dezelfde straat: de Harderwijkerweg in Dieren”, vertelt Marjo (78). “Het is altijd los zand geweest. Ik realiseerde me dat

we inmiddels tot de oudste inwoners van de straat horen en maar weinig mensen die na ons zijn gekomen kenden. Daarom hebben we afgelopen jaar voor het eerst een nieuwjaarsborrel voor de buurt georganiseerd. Dat was erg leuk en je ziet dat je nu ook al meer bij elkaar betrokken bent en elkaar groet."

"Je ziet dat nieuwkomers in de straat slecht integreren", ervaart ook Rob (69) uit Velp. "De meeste ken ik niet. Ze nemen niet de moeite om even bij de buren op bezoek te gaan om kennis te maken. Eigenlijk moet je wel even werk maken van het contact zoeken met elkaar."

Goed contact in de buurt is fijn, maar voor deze deelnemers niet direct nodig als het gaat om hulp of ondersteuning. Zelfstandigheid staat voorop, daarna komen partner en de kinderen in beeld, de buurt slechts incidenteel als het echt niet anders kan.

> "JE ZIET DAT NIEUWKOMERS IN DE STRAAT SLECHT INTEGREREN

"Wij zijn allemaal slim genoeg om het zelf te kunnen bedenken", zegt Albert (79) uit Velp. "En als dat niet meer lukt, hebben we de kinderen. We hoeven maar te kicken en ze staan klaar. Zelf hebben we dat nog niet nodig."
Zelf staan Rob en Albert klaar voor oudere familieleden die steun nodig hebben, Marjo steunde een vrouw in de buurt die het nodig had. In de gesprekken op straat treffen wij veel mensen die actief zijn als vrijwilliger bij zorgcentra, clubs of activiteitencentra. Zowel Marjo als Rob zijn erg actief als vrijwilliger. Onder meer voor het seniorenorkest, als taalcoach voor statushouders, bij de Wereldwinkel, de Oudheidkamer en bij Ons Raadhuis in Velp, waar 75 vrijwilligers activiteiten organiseren voor wekelijks zo'n 250 grotendeels oudere bezoekers.

Bewegen voor ouderen: ‘Als de zwembaden maar blijven’

Naast muziek maken noemen de muzikanten bewegen als belangrijkste ingrediënt voor de gezondheid. “Zwemmen is bij uitstek de sport voor ouderen”, zegt Marjo. “Als de zwembaden maar blijven. Het is een van de weinige sporten die je tot op hoge leeftijd kunt doen. Ik ga elke ochtend om zeven uur en dan komt er vaak een man van 94 op zijn driewieler aan die dat ook doet.”
Bij de leden van het seniorenorkest lijken financiële zorgen niet te spelen. De gesprekspartners hebben de indruk dat Rheden over het algemeen een vrij rijke gemeente is en dat de gemeente zelf deze doelgroep goed in beeld heeft en zou moeten benaderen om te vragen wat er nog meer nodig is.

“Het systeem schiet tekort”, zegt Albert. “Rijken zouden meer belasting moeten betalen om betere voorzieningen te creëren zoals in Scandinavië. Kijk naar de energietoeslag. Die krijgen wij ook, terwijl we het makkelijk zelf kunnen betalen. Voor komende winter hebben ze alle tijd gehad om uit te zoeken wie het hard nodig heeft en wie niet. Ik hoop dat ze dat gedaan hebben.”

Eenzaamheid: ‘ze moeten even over de drempel geholpen worden’

Eenzaamheid is een thema dat de deelnemers herkennen. “Ik denk dat eenzaamheid voor een groot deel van de oudere bezoekers van Ons Raadhuis speelt”, zegt Rob die daar vrijwilliger is. “De meeste goede contacten komen vaak nog van vroeger: de school en clubs van de kinderen. Naarmate je ouder wordt, komen er weinig bij en vallen er veel af. Daarbij zijn mensen hier erg afwachtend. Ze moeten even over de drempel geholpen worden. Vaak is dat een buur-

vrouw die vraagt of ze een keer meegaan. Eenmaal er overheen, dan gaat het goed."

"Het is moeilijk contact maken hier aan de Veluwezoom", ervaart Marjo die ook in de kop van Noord-Holland gewoond heeft. "Mensen zijn heel afhoudend. Er zijn buurthuizen en activiteiten genoeg, het zit 'm in de aard van de mensen. Je moet het karakter hebben om mee te doen. Zo zwem ik in het buitenbad in Rheden altijd eerst een baantje om iedereen goeiedag te zeggen. In de winter in het Biljoenbad in Velp gaat dat niet zo."

'Gratis vervoersdienst voor ouderen'

Sociale samenhang en meer voor elkaar betekenen als inwoners van Rheden is een lastig proces, ziet conciërge van het dorpshuis Ger. "Inclusio en de praktijkondersteuners van de huisarts zijn daar ook al een tijd mee bezig", zegt hij. "Maar de respons is heel laag. Op een open inloop komen mensen bijna niet, of ze moeten echt door iemand mee-getrokken worden. De Rhedenaren willen dat niet zo. Voor veel ouderen is het vervoer wel echt een probleem. Je zou voor hen eigenlijk een goede en liefst gratis vervoersdienst op moeten zetten."
Toch draait het dorpshuis wel goed en weet het de bijzondere doelgroepen te bereiken, stelt de conciërge. Bijvoorbeeld met de formulierenbrigade waar vooral minderheden gebruik van maken, bijeenkomsten voor ex-verslaafden en de activiteiten voor mensen met een beperking van Siza.

De zorg: 'bureaucratie en versplintering'

Marjo heeft zelf in de psychische gezondheidszorg gewerkt: "Er is wel heel veel zorg", zegt zij. "Maar met de nieuwe zorg-wet van 2006 zijn het allemaal zulke logge, trage apparaten

geworden. Allemaal managers en niet gericht op de mensen voor wie het bedoeld is. Het is zo bureaucratisch als wat, alles moet gedocumenteerd worden. Als je dat eens terug kon draaien, zou de zorg veel verbeteren."
Ook wat betreft de zorg voor mensen met dementie valt er het nodige te verbeteren, denken de gesprekspartners. "De plekken in verpleeghuizen zijn gereduceerd en dan krijg je problemen. Wachtlijsten leiden soms tot mensonterende toestanden. Er zijn in de gemeente meer dan honderd zorg-organisaties actief om deze groep te bedienen en ze werken allemaal langs elkaar heen. Die versplintering in de zorg is niet goed. Sowieso hoort marktwerking niet in de zorg."

> "ER WORDT TE VEEL GETOLEREERD

De gemeente: 'Geen 'ja en amen' maar aan de slag!'
Met de gemeente hebben de deelnemers zelf maar weinig contact of ervaring. Gevraagd naar wat deze nog meer kan doen aan een goed en veilig samenleven denkt Marjo in eerste instantie aan meer handhaven en strenger straffen. "Er wordt te veel getolereerd", zegt zij. "Als mensen nooit de consequenties ervaren van de schade die zij berokkenen dan leren ze daar ook niet van."

"Meer blauw op straat", vindt ook Ger. "Het is steeds onveiliger, er is meer geweld. Handhaving of de wijkagent zie je nooit. De politie is verhuisd naar Velp en die spreekuren werken niet. Het is heel beperkt. Een afspraak om over een paar dagen aangifte te doen, dat vind ik slecht. Je moet direct terecht kunnen met zoiets en je moet de handhavers zien rijden in het dorp."

"Geen 'ja en amen en we zullen ernaar kijken' maar aan de slag!", zegt Ger tot slot. "Ik heb al zoveel gesprekken met inwoners bijgewoond en enquêtes ingevuld. Onlangs weer

een onderzoek van Rhedens Dorpsbelang. Het zijn steeds dezelfde punten die voor corona ook al aangegeven werden maar er is nog niets aan veranderd."

Locatie: MFC De Oase in Dieren, bingo-avond. Gesproken met beheerders/ bestuursleden De Oase en deelnemers van de maandelijkse bingo-avond.

"Dieren is mooi om te wonen", vindt beheerder Richard en de cohesie is er 'redelijk'. Een wijk als Stenfert kent wel de nodige problemen die de laatste jaren verergerd zijn. "Er wordt van alles ingestopt", zegt hij. "Dat heeft de buurt erg veranderd. De balans is weg. Veel donkere mensen. Dit terwijl anderen lang op een huis moeten wachten. De irritatie loopt daardoor op. Je zit met wettelijke verplichtingen voor huisvesting maar zou dat meer moeten spreiden."

"Het is de laatste jaren heel erg geworden", bevestigt een bewoonster die deelneemt aan de bingo. "Ze stouwen van alles in de leegstaande woningen. Buitenlanders, mensen die ze niet allemaal op een rijtje hebben." Voor mensen met psychische problemen zou meer aandacht moeten zijn, vinden de aanwezigen. De indruk is dat het te lang duurt voor er hulp komt en het bij overlastklachten bij de politie blijft hangen zonder dat het achterliggende probleem geadresseerd wordt.

Met tien dorpshuizen en twee inloophuizen in de gemeente wordt de sociale samenhang voldoende bevorderd, vindt hij. De Oase is na corona weer behoorlijk gevuld geraakt. Iedere dag is er een inloop. "Bijna altijd dezelfde mensen die komen", erkent de beheerder. "Het vergt wat om de stap te doen om te komen, meestal gaat dat via via. In september

wordt er weer een gratis lunch gehouden om mensen die mogelijke eenzaam zijn in de gemeente te bereiken."

'Genoeg te doen, maar de drempel is hoog'

De algemene teneur is dat er genoeg te doen is in Dieren, behalve misschien voor jongeren. Maar het valt niet mee om mensen naar activiteiten toe te krijgen. "Ook bij ons in de drempel onbedoeld hoog", vertelt een vrijwilliger van het inloophuis. "Mensen denken dat het voor 'probleemgevallen' is, maar dat is niet zo. We hebben al zoveel gedaan om de activiteiten bekend te maken maar veel mensen zitten liever voor de tv te koekeloeren. Ze komen niet of je moet ze echt meesleuren."

Er is een prikpost in De Oase. Iedere vrijdag is er een driegangenmaaltijd voor € 8,50 waar circa twintig mensen gebruik van maken. Naast de vrijwillige formulierenhulp begint binnenkort ook een gepensioneerde ICT-er met hulp bij computer- en telefoonproblemen. Behalve het geijkte biljart is er een nieuw scherm met regionale berichtgeving in de centrale ruimte, evenals een boekenruilkast en een weggeefkast. Van die laatste wordt dankbaar gebruik gemaakt door onder meer de deelnemers aan de taallessen of de maandelijkse bingo. Ook het repaircafé draait goed, volgens de beheerder.

'Veel financiële zorgen'

"Er zijn zeker weten veel mensen met financiële zorgen in de gemeente", vertelt een deelneemster aan de bingo. Kijk naar de Facebookgroep 'Gekkebendevanellende'. Dit initiatief van Daniëlle Wittebol helpt inwoners van de gemeente Rheden die in de problemen zitten met onder meer gratis boodschappen. De Facebookgroep die wordt gebruikt om deze

spullen te verdelen telt inmiddels ruim 2.500 leden.
"En dat is nog los van de voedselbank", zegt de vrouw. "En alle buurtkastjes die overal in Dieren verschenen zijn. Er zijn genoeg mensen die daar 's avonds naartoe gaan omdat ze anders niet te eten hebben de volgende dag. Ik vind dat de gemeente te weinig doet en te veel met de regeltjes bezig is. Bijvoorbeeld mensen korten omdat er nog een kind in huis woont. Waar overigens geeneens een woning voor is."

'Regels zijn regels'

"Dat geldt ook voor de huishoudelijke hulp", zegt een ander. "Daar heb je dan ineens geen recht meer op omdat je zoon 21 is geworden. Dat zou hij dan wel kunnen doen, terwijl hij hele dagen werkt. Je bent geen mens maar een nummer. Het is: 'regels zijn regels'. Ik mis de persoonlijke aanpak."

"De gemeente Rheden is ruimhartig, sociaal gezien", stelt Richard. "Maar ze zouden er misschien wel meer op uit moeten om dat bekend te maken en uit te voeren. Naar de mensen toe in de dorpshuizen en de wijken. En ik mis de actie. We weten wel zo'n beetje wat er speelt in de dorpen. Je hoeft niet alles meteen op te pakken maar maak voor ieder dorp een top drie met speerpunten die je echt gaat oplossen."

> "ER ZIJN ZEKER WETEN VEEL MENSEN MET FINANCIËLE ZORGEN IN DE GEMEENTE

Onderzoeksbureau
Opiniepijlers

september 2023

OPINIE PIJLERS
in gesprek met bewoners